

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytörzsdékben.

Ujlesztendő.

Mulandóság szivettéppő fájdalma, küzdelmes élet letört reményei pusztulnak el ismét egy távozó esztendővel, hogy egy pillanat alatt helyt adjanak az új éveknek — az emberi elme számításának, a biztosító jövőnek.

A nagy végtelenségbe ismét elmerül az emberi tudás egy csillagászati évek s az ujat a jó kívánságok szokásos formája köszönti...

Könnyes szemekkel bucsuzunk el tőled a feledés sirtájába hulló esztendő, a sziv teii reményével tekintünk eléd új év.

Beteges igyekezet, beteges karakter, beteges önérték, beteges gondolkodás, szóval beteges társadalom lépi át bucsuestélyed hólepte küszöbét, pedig beteg emberek társadalmának nemzetet fenntartó képessége elernyed s csupán a modern élet vásári zajában termelt eszméknek ereje nem lehet, ha százezreken keresztül gázolva törekszenek is apostolai a boldogulás célpontja felé. A kultura elektrikus fénye mellett csillogónak tetszhetnek a küzdő ember előtt a sokat ígérő jelszavak, de meleg, átható meggyőződészerű meleg nem árasztanak a vallás vigasza, az embert az állattól megkülönböztető erények: a tisztaszívűség, nemeslelkűség, az önzetlen felebaráti szeretet s a hit lobogó lángja nélkül.

Ezért oly megdöbbenő az a napról-napra növekvő szám, mely az erkölcsi halottak számát jelzi, ezért oly elszomorító az a statisztika, mely az önmagukkal meg-hasonlított emberekről beszámol.

De a mult büneit a jövő józansága, összetartó becsületes törekvések helyrehozhatják. Am ehhez ne csak egy-két egyenes lélek szava hangozzék a lelki sívárság pusztájában, de minden becsületesen érző magyar felemelő szózata.

Az új év alkalmából oly sok ezer ajakról elhangzó jó kívánságokban legyen meg egymás iránt a lelki élet biztató szava, bensőnkben „ész, erő és szent akarat”, mely a multaknak oly sokszor pusztulással fenyegető perceiben mindenkör megmentette ezt a keresztény Magyarországot. A haza legfontosabb érdekeit talán a küszöbön álló új év hordozza méhében s kit ne táplálna a remény, hogy ezen érdekek s műveltségünk, erélyünk

és hitünk lesznek szövetségeseink, mindnyájunknak szebb hazát, jövőjét és boldogulásunkat fogják eredményezni.

Szabaduljunk tehát a mult fagyos leheletétől, dermedtségünkől melengessenek fel a jövő remény sugarai, de ne késlekedjünk hosszú előkészületekkel saját hitünk megerősítésében, annak felemelt fővel, igaz szeretettel való vallásában s akkor miénk az erő: „Ha Isten velünk, ki ellenünk.”

Közyülés a városnál.

Az utolsó közyülés fontos dolgokkal, de kevés érdeklődéssel, illetőleg kevés véleményelérrel zajlott le. A bizottsági tagok megegyeztek s a végső akkord, a főispánnak üdvözlése, aki viszont a városnak gratulált Saára Gyulához, oly kedves záradéka volt a közyülésnek, amely-nél szebben nem is záródhatott volna az esztendő sok érdekes eseményt görgető története.

Széchenyi Viktor gróf főispán 3 órákor megnyitotta az ülést.

A legközelebbi rendes közyülés január hó 28-án lesz.

Saára Gyula dr. polgármester jelentését, a mely az egész év történetére visszatérek és a jövőre nézve nagy tervek megvalósítását tüzi ki célul, a közyülés Csöppentzky Mihály dr. indítványára nem olvastatta fel, hanem nyomtatásban kívánja olvasni. Olvasóink, valamint az összes bizottsági tagok lapunk mellékleteként kapják.

A városi napidíjasok közül az új szervezési szabályzat értelmében 6 felesleges. A polgármester előadása szerint ragaszkodik a szabályrendelet utasításához s mindent elkövet, hogy az előírt létszámmal végeztesse el a munkát. Flaskár József, Holly Géza dr. hosszabb beszédében, Pénzes Imre, Antal Ferenc a létszám csökkentését követelték, Steiner Jákó dr., Vida István, viszont az irtalom szavát hangoztatták, hogy öreg embereket télviz idején nem szabad a keresetnélküliség kétségbeesése elé állítani. A közyülés 50 szavazattal 25 ellen indítványt, 43 szavazattal 35 ellenében pedig elhatározta, hogy nevezettek még egy évig a város szolgálatában maradhatnak, természetesen a polgármester intézkedési jogainak épségben tartásával.

A különböző bizottságok ujjaalakításánál a legfontosabbnak, a közyigazgatási bizottságnak felerészben való ujjaalakítása képezett nagyobb mozgalmat: Ráday Lajos 65, Löwy Károly 56, Tóth Aladár 53, Karl István 53, Csöppentzky Mihály (új) 39 szavazattal megválasztatak, míg Kövesy István dr. a bizottság régi tagja 24 szavazatot kapott.

Ezután egyhangulag a különböző bizottságokba a következők választattak meg:

A közyigazgatási bizottság fegyelmi választmányához helyettes-tiszfőigyevsznek dr. Ráday Lajos.

Az igazgató-választmányba: dr. Borchert Jenő, dr. Csöppentzky Mihály, dr. Kneifel Ferenc, dr. Löwy Károly és Tóth Artur. (Főispáni kinevezés: elnök Diebala Görgy, tagok id. Almássy Ferenc, dr. Eisenbarth Károly és Sommer Mór.)

A számonkérészék dr. Ráday Lajos és Tóth Aladár; — a loávató-bizottság elnökévé Nagy Ignác. (Hivatalból tagjai Polczér Péter gazdasági tanácsos, Pauer István állatorvos, főispáni kinevezés: id. Antal József, Birki János és Héjj Imre.)

Az esküdtek lajstroma ellen felszólamlási bizottságba Boros Sándor, Flaskár József, Karl István, dr. Kövessy István, Pápay Nándor és Tóth Artur.

Az esküdtképes férfiakat összeiró bizottságba (Belváros) dr. Eisenbarth Károly és Erdősy Bódog, (Palotaváros) Kováts Ferenc és ifj. Tógl Gyula. (Tóváros) Mészáros József és Pálly Károly. (Vízváros) Knittelhofer Károly és Stéger Péter, (Felsőváros I. ker.) Berregi József és Tőke József, (Felsőváros II. ker.) Antal Ferenc és Lits Ferenc.

Az ipariszkolai bizottságba Boros Sándor, Csitány G. Emil, dr. Csöppentzky Mihály, dr. Czapary László, Flaskár József, Fűzi Márton, Horváth Mihály, dr. Kerekes Lajos, dr. Kisteleki Károly, Kováts Ferenc, dr. Kuthy József, Langraf Lajos, Nagy Ignác, Pető Miksa, Rauscher Béla, dr. Saára Gyula, Say Ferenc, és Weichinger Sándor.

A borellenőrző-bizottságban hiányzó helyre ifj. Lukács Lajos.

Bierbauer Viktor dr. lendületes szavakkal köszönte meg jubileuma alkalmából a város üdvözlését. A népszerű főorvost lelkesen megéljenezték.

A Déli Vasutól kisajátítás után a város bizonyos területeket vesz át, mivel azonban a város terhe 21 ezer korona, a mellyel szemben javára csak 7 ezer kor. esik, a közyülés újabb megfontolás tárgyává teszi a javaslatot.

A városi függőkölcsönök után a takarékpénztár jul. 1-től visszamenőleg nem 6, hanem 5 1/2 percentet kér.

A közyoktatásügyi miniszter segélyét az elemi iskolák felállítására ügyében a közyülés örömmel tudomásul vette s Czapary László dr. meleg szavai után köszönetet szavazott Saára Gyula dr. polgármesternek, a ki ezen segélyt kieszközölte. Január 1-től 3 új osztályt nyit a város az ismétő iskolát pedig világitattja.

Debrecen város átiratát a *Ne temere* ellen a közyülés vita nélkül ad acta tette, azzal a megjegyzéssel, hogy hazafias püspöki karunk ugyis mindent elkövetett annak enyhítésére.

A vármegyei tiszviselők és siketnéma tanárcok orsz. egyesületébe a város nem lép be.

A vízvezeték ügyében úgy a vertikális, valamint a galéria-rendszer szerint való berendezésre a város kiiratja a pályázatot, amelyet Pazar István ellenőrző fog készíteni.

Borchert Jenő dr. indítványát a színházi

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOS

VASZON, ASZTALNEMŰ ÉS ÁGYNEMŰEK ÁRUHÁZA, SZÉKESFEHÉRVÁR,
— BARÁTOK ÉPÜLETE, AZELŐTT ÖZV. HANEL ANTALNÉ-FÉLE ÜZLETHELYISÉG. —

Mai lapunk 10 oldal.

szabályrendelet módosítása ügyében kiadták a tanácsnak.

A köztisztasági szabályrendelet, a melyre a polgármester szavai szerint óriási szükség van, mert a nélkül semmiféle intézkedést tenni nem lehet, a közgyűlés felolvastatta és hosszú viták után elfogadta, csupán a dísnótárra vonatkozó korlátozást törölte el.

Több szabályrendelet elfogadása után Molnár Lajos és Pesszer Károly napidíjasok díját a közgyűlés 2 koronáról 3-ra emelte fel.

A Déli Vasút dalárda műkedvelői előadása után járó díjat a közgyűlés nem engedte el, szintegy Szalkay Lajosnak azon kérését, hogy az 1000 kor. szinügyi segélyt már most kiutalványozzák, nem fogadta el a közgyűlés.

A közgyűlés végén Nagy Ignác v. b. t. méleg lelkes szavakkal üdvözölte az elnöklő főispánt, a kinek kiváló egyénisége a város boldogulásának egyik tényezője. Neki is, családjának is boldog új évet kíván. (Lelesk éljenzés.) A főispán viszont Sára Gyula dr. határt nem ismerő buzgalmát dicsérte, a kinek munkálkodása — úgy mond — egybe van kötve azzal, hogy lépései nyomán a siker sarjadjon. A bizottsági tagoknak boldog új évet kíván. (Lelesk éljenzés.) A közgyűlés 6 órakor ért véget.

UJDONSÁGOK.

Viszonzalasz

Bókássy Elemérné ő méltóságának.

Annál a tiszteletnél fogva, amellyel Méltóságod személye iránt viseltetem, de megismerve a Méltóságod és Csontos Andor képviselő ur között lefolyt nem rövid, de annál eredményesebb vitát, válaszat röviden a következőkben van szerencsém elmondani.

Nyílt levelem megírására egyéb értesüléseimen kívül *Bédy-Schwimmer Róza* urhölgy következő sorai készítettek:

„Ezeket a rétegeket kell megismertetni a szaporodás megelőzésének a házastársakat nem veszélyeztető tudományosan megállapított módszerével. Ez volt a *Feministák Egyesületének kifejezett tendenciája*, a melyben kell, hogy támogassa mindenki, a ki a jövő generációt a mai társadalomnál magasabb színvonalra akarja emelni. Csak a legdurvább egoizmus gyönyörködhet a maga védett bástyájáról a nép tulajdonosságának gyötrelmeiben.

A neomaltuzianizmus szervezett levei minnenütt első sorban a munkásosztály asszonyainak felvilágosítására törekvésnek. Szervezeteik élén mindenütt orvosok, tudósok, államférfiak képviselik az eszme szociális és nemzetgazdasági jelentőségét. A *nőmozgalom mindenütt ráter a tan propagálására* s jellemző, hogy a nemzetközi nőszövetség alelnöke, a német nőszövetség elnöke, a magyar születésű Stritt Mária adatta ki Ruttgers dr. „Die Rassenverbesserung” című híres munkáját. A szegényügygel foglalkozó asszonyok Németországban régen hangoztatják a szaporodás korlátozása propagálásának szükségét. A hollandiai szövetség a munkásnegyedekben házról házra járta *lajkait a munkásasszonyok személyes kioktatására*.”

Ezek a sorok az „Az Ujság” 1908. évi ápr. 19-iki számában jelentek meg, tehát se nem régen, se nem „az öregapja véleménye”.

Hogy „ultramodern”, „nemzetellenes” és „nemzetgyilkoló” eszmék-e ezek, azt az olvasó ép gondolkodására bízom. Ha Méltóságod kellően akarja őket mérlegelni, olvassa el néhai Széchenyi Imre gróf könyvét az „Egykéről”.

Hogy Schwimmer és Glücklich nem egyszer *szerepeltek* a F. I. K. E. felolvasásain, az Méltóságod is elismeri. Hogy a Feminizmus — *szálsóvívi*, mindenki tudja — s hogy az említett nemzetgyilkoló eszmék a Feministák Egyesületének *kifejezett tendenciája*, azt ők maguk vallják,

Ha én „népművelő” előadásra meghívom Csizmadia Sándort vagy Bokányi Dezsőt, a kinek „kifejezett tendenciájuk” a szociáldemokrácia eszméinek terjesztése — nem fogom rossz néven venni, ha valaki, akinek közreműködését kérem, megkérdezi tőlem, hogy Csizmadia és Bokányi urak a keresztény és magyar népnek megfelelő elveket hirdetnek-e?

Az a félelem, a melyet Schwimmer Róza urhölgy a több gyermekre nézve táplál: agyrém. Ha Méltóságod meg akar róla győződni, jöjjön el Fehérvárra, a hol a külvárosokban egy családra *átlag 7* gyermek esik s látná azokat a piros pozsgás arcokat, a betegségek ritka vendégként jelentkezését, nem mentené oly melegen Schwimmer Róza tévedéseit. Ezek a gyermekek mindenestre egészségesebbek a belvárosi, valamint a lovasberényi és soponyai 1—2 gyermekes családok sápadt és vézna gyermekeinél. S ha a feminista hölgyek Fehérvárra jönnek, hogy „a munkásosztály asszonyait házról-házra járva, kifejezett tendenciájukhoz híven személyesen felvilágosítsák a szaporodás megelőzésének tudományos módszereiről” — nem is a Széchenyi Szövetséggel, hanem a rendőrséggel gyűltne meg a bajuk.

Méltóságod „felekezetről” beszél — én „kereszténységről” szölköttem. A kető különbözik egymástól. Katholikus pap létemre nem követem a katolikus elvek propagálását, hanem csak a keresztény elvek megkímélését, a melyeknek — talán nem méltóztatik kétségbe vonni — Magyarország 1000 éves fennállásában 900 éven keresztül oroszlan részük volt.

Schwimmer Róza fehérvári előadását hallottam. Hogy nemcsak veszedelmes, de új dolgot sem mondott — tudom. De azt is tudom épen az egyik rendezőtől, hogy ő nagyságát előre figyelemzette arra, hogy jó lesz a feministák „kifejezett tendenciájának” propagálásától tartózkodni, mert Fehérvártól kellemetlenségei is lehetnek, nagyobbak, mint valamelyik vidéki városban pár nap előtt voltak. Én nyílt levelemben csupán arra nézve kértem Méltóságodtól megnyugtatót, hogy Schwimmer-féle szereplők nemzetrontó elveit, kifejezett tendenciáit kellőleg ellenőrizni méltóztatik-e? Bocsatássek meg nekem ez a reakcionárius, sőtét középkorba való és épen nem modern kíváncsiság.

Végül köszönöm, hogy terjedelmes válasznak a Fejérmegyei Naplóban való leközlését nem várva be, a Székesfehérvári Hirlapban tette azt közzé.

Bilkei Ferenc
a Fejérmegyei Napló
szerkesztője.

Lapunk előfizetőinek és olvasóinak szívünk mélyéből boldog új évet kívánunk.

A Fejérmegyei Napló Szerkesztőisége.

— Az állami tisztviselők értekezlete. A megyénk területén levő állami tisztviselők január hó 2-án nagy értekezletet tartanak a megyeházban Szüts Jenő alispán elnöklétével. A lakbérrendezés sérelmeit fogják megbeszélni s határozni a további teendőik dolgában.

— A hazai föld. A költőkirály szavai: „Itt élnek, hánód kell” nem köthet minden honi polgárt a hazai rögökhöz, de a hazai rögöt a „ki büdösöt barátok” is megszentelt tisztelettel ádják, könnyebb nekik a szív, ha honi rögön pihentetik le hamvadó testüket. A hazai föld föl-lángoló és megható szerelméről tanuskodik az alábbi levél, mely Amerikából kelteve tegnap érkezett városunk polgármesterének keze közé:

Perth-Amboy, 1908. dec. 17.

Nagyságos Polgármester Ur!

Alázattal alulírott azon alázatos kéréssel batorokodom Nagyságod utján Székesfehérvár szabadkirályi város nemes tanácsához fordulni,

miszerint Székesfehérvár földjéből — ha lehet, a püspöki kertből — egy ládával küldeni méltóztassék, hogy azt a mi magyar temetőnkben — ahol már sok magyar nyugszik és még több magyar fog nyugodni — széthinthessük, hogy ha már nem nyugodhatnak magyar testvéreink édes hazájuk földjében, az idegen rögöket szentelje meg a hazai föld. Hogy épen Szent István földjéből kérek; annak oka az, hogy miként Fejérmegye címere szerint a Magyarok Nagyasszonyának ajánlotta Szent István országunkat, úgy az én hitközségem, templomom és temetőm is a Magyarok Nagyasszonyának van szentelve és arról elnevezve, így tehát legnagyobb vágyunk Szent István által megszentelt földhöz jutni. Másodsor azért is kérem Alba földjét, mert magam is a székesfehérvári egyházmegyének vagyok papja és ha talán az idegenben, távol édes hazától, a számkivetés földjén kell meghalnom, igen nagy megnyugvásomra szolgál, ha azzal vigasztalhatom magam, hogy haló poraimat takaró hideg göröngyöket a hazai hantok megszentelik. Ezen indokok alapján kéremsem ismételve vagyok a Nagyságos Polgármester urnak és a Nemes Tanácsnak

legalázatosabb szolgálja
Grósz Ferenc
plébános.

— Tanítóválasztás. Két tanítói és egy tanítónői állás választás utján való betöltése a hétfőn d. u. tartandó ülésen történik.

— Áthelyezés. Végh Miklós pusztaszámori áll. elemi iskolai tanítót Királyhegyre helyezte át a miniszter.

— Jövahagyott alapszabályok. Az érdi önkéntes tűzoltóegyesület alapszabályait a belügyminiszter láttaozta.

— Halálozás. Nánhegyeseli Zuber Antal 1848/49 iki honvéd alezredes, a Ferenc József-rend lovagja Ó-Barokon, f. évi dec. hó 29-én reggel 7 órakor, 92 éves korában elhunyt. Temetése ma d. u. volt Ó-Barokon.

— Előljárási választása Lovasberényben. Folyó hó 23-án d. e. 11 órakor Korniss Boldizsár t. főszolgabíró elnöklété alatt történt a legnagyobb rendben és közmegegyezésre az előljárási választása. Megválasztottak közfelkiáltás utján: bíróknak: Bori Pál; törv. bírónak: Róth Ferenc; közigazgatás: Hartal Mihály; előljárásnak: Feind Ferenc, Csoknyai István, Madler József, Rónay Ernő, Scheffer Antal, Pap János és Klein Fülöp. A régiék mind elbuktak.

— Eljegyzések. Berde Imre a Bécsi Biztosító Társaság tisztviselője Kolozsvárról eljegyezte Székesfehérváron Lehota István és neje szűl. Simon Mária háztulajdonos szép és kedves leányát: Annát.

Ifj. Moenich Károly biharmegyei uradalmi erdész eljegyezte Trautmann János gőzmalomtulajdonos és teglagyáros bájos leányát: Erzsikét.

— A keresztényszocialisták közgyűlése. A helybeli keresztényszocialisták építőmunkás és földműves csoportja a múlt vasárnapi közgyűlésén zárta le évi munkásságát, amely ha nem is volt gazdag sikerben, a keresztényszocialis eszméknek mind szélesebb körben vajt medret. A múlt év munkásságának java része a Népszövetség megalkotására és naggyá fejlesztésére irányult, emeltt azonban a biztos fejlődés utján mind előbbre jutottak ker. szoc. szervezetek is. A közgyűlés élénk képét adta a szervezetekben levő életnek.

A keresztényszocialista építőmunkások szakszervezetének közgyűlése d. e. 11 órakor volt. Kiss Kálmán elnök leendőletes megnyitó beszédet mondott, amelyben az elmúlt esztendő megpróbáltatásait vázolta. Újcz István pénztáros számolt be a pénztári állásáról. Ő olvasta fel a titkári jelentést is, amely az egyesület működésének adta hű képét. Ifj. Németh István terjesztette elő a könyvtári jelentést, amelynek tudomásul vétele után Krasztina Lajos, a munkás egyesület ügyvezető igazgatója a szakszervezetek erejéről tartott érdekes és tanulságos beszédet. Ezután a tisztújítást ejtették meg a következő eredménnyel: Tisztikar: Elnök Kiss Kálmán, alelnök Szlabon János, titkár Csáder István, pénztárnok Újcz István és Plentner Antal, háznagy Arany Ferenc, ellenőr Zimmermann Ferenc, és Smek József,

Jegyző: Lániczky János és Ring József, könyvtáros ifj. Németh János és Oláh Péter. Választmány: ifj. Noficzter János, Gadácsi Imre, Endl István, Hibácska István, Károly István, Kósa Ferenc, Czifra Sándor, Kohári István, Zimmermann András, Szklénár Ferenc, Rozner Pál, Rapai Mihály. Póttárog: id. Noficzter János és Vincz Henrik. Tizes-bizottság: Csáder István; ifj. Noficzter János, Horváth István, Töke József, Smek József, Né-János, Czifra Sándor, Zimmermann András, Ujcz István, Németh Károly. A tizes bizottság feladata, hogy a szervezkedés jelenségeit állandóan figyelje s az agitációt rendesen folytassa. Végzetül Ketskés Elek főtitkár rövid záróbeszédben kifejtette, hogy mik a legközelebbi teendői a szak-szervezetnek.

A földmunkások szakcsoportja délután tartotta közgyűlését. Hammer Mihály elnökölt aki lelkes beszédben mutatott rá az egyesület működésének eredményeire. Ezután Hegedüs Ferenc pénztáros terjesztette elő évi jelentését, amelyet néhány felszólalás után egyhangúlag elfogadtak. Ertl János jegyző jelentése után felolvasták a tagok névsorát, amikor is kiűnt, hogy közel 300 tagja van az egyesületnek. Krasztina Lajos ügyvezető igazgató lelkesen beszélt az egyesület céljáról, működéséről. Ezután a tisztújítás következett. — Egyhangú felkiáltással a következők választották meg: Elnök: Hammer Mihály. Jegyző: Ertl János. Pénztáros: Hegedüs Ferenc. Az indítványok letárgyalása után Ketskés Elek a kath. körök, a népszövetség és a munkássegységek célját fejtegette és érthető formában bizonyította be, hogy mindegyiknek megvan a maga létjogosultsága.

— **Adomány.** Gróf Eszterházy Miklós Móric v. b. t. a verteskozmai plebiána népkönyvtárának 36 kötet könyvet ajándékozott, ezenfelül előfizetett három kath. újságra.

— **Előadások.** A Szabad Liceumban a múlt vasárnapon nagyszámu közönség jelenlétében Bendí Nándor, a Széchenyi Szövetség irodalmi szakosztályának elnöke tartott nagy élvezettel hallgatott előadást a népszokásokról. Az előadást a „Padlásszobában” c. színjáték követte, a melyben a Szabad Liceum ügyes műkedvelői nagy sikert arattak. Kodes Mariska, a budapesti zene-konzervatórium volt növendéke kellemes meglepetésül néhány zongoraszámot játszott.

A Népakadémiában ugyancsak Bendí Nándor tartotta az előadást, élénk színekkel, közvetlen modorban emlékezett meg a római népmythológiájáról. Az előadás után határos színjáék következett.

A Vízivárosi kath. körben Streit Ferenc, püspöki irodaigazgató tartott magas színvonalon álló előadást vakációi uti élményeiről.

Az anyatejtől

elválasztott gyermekek gyorsan kövérednek, erősekké és rózsás színűekké válnak, ha a tápláló SCOTT-féle Emulsiót szedik.

A gyermekek szeretik és könnyen emésztik a

SCOTT-féle Emulsiót.



Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módosított védjegyet a halászt — kérgűs ágyas — lembe venni.

Orvosok és bábák az egész földkerekségen állandóan ajánlják a

SCOTT-féle Emulsiót,

mert ismerik azokat a kiváló eredményeket, a melyek a SCOTT-féle Emulsió nyomán keletkeznek.

Egy eredeti üveg ára 2 k. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban.



FAELADÁS! Deák Ferenc-utca 2. sz. a. l. osztályú, válogatott búikk hasábfát úrköbméterenként 10 k.-ért árusítja püspöki uradalom.

Táncitanítási jelentés!

Tisztelettel értesitem a mélyen tisztelt szülőket és a t. ifjuságot, hogy jövő évi január 2-án

farsangi táncanfolyamot

nyitok, hol az eredeti magyar és az összes szalontáncokat sikeresen tanítom.

Előadás:

Különóra kizárólag csak diákok részére d. u. 5—7 óráig.

Kereskedők részére pedig minden másnap este 8—10 óráig.

Az iparos ifjuság részére szintén minden másnap este 8—10 óráig.

Uri családokhoz bármely órában csoport vagy magán oktatásra tetszes szerint rendelkezésre állok.

Értekezni és iratkozni lehet lakásomon, Palotai-utca 15-ik szám.

Midőn a mélyen tisztelt szülőknek és t. tanítványaimnak évtizedek óta irányomba tanúsított szives pártfogását megköszönöm, magamat ezután is becses pártfogásukba ajánlom.

Tisztelettel

Sorecz József,
okl. táncitanító.

— **Várorendezés.** A belügyminiszter tegnap leirt a városhoz, hogy újabb statisztikai adatokat kérjen be a közigazgatásról, adóhivatali ügyekről, rendőrségről, katonaiügyről, közegészségügyről, tűzrendészeiről. Ezek az adatok, a városok belügyeiről szóló törvényjavaslat alapjául fognak szolgálni. Rendszerezni fogják, hogy mennyi állami funkciót teljesítettek eddig a városok s az adandó segínyt a végzett állami szolgálatok arányaihoz fogják mérni.

— **Újvívi üdvözlések megváltása** címén városi játékok intézetek alapjához járultak: gróf Pappenheim Sándorné 20 k., Fittler Bela 10 k., Szommer Mór és családja 5 k., Wertheim Armin 5 k., Katona Horváth István 3 k., Szögyény Marich Julia 4 k., Felmayer István és Fia 20 k., Kuti Márton 2., Károly János 10 k., Deutsch Manó és fia 2 k., Első magy. Ált. biztosító társaság 4 k.

300 méter diocox, porosz és antreicit szén van raktáron 50 kgrmms zsakokban házhoz szállítva Bendorfer Ede szénnagykereskedőnél Sas u. 4.

— **Látogatóban.** Stoger Gyula pálmajori uradalmi cseled karácsony másodnap Sárpentelén látogatóban volt rokonánál Szabó Istvánnal. Időközben valami összekülönbözés merült fel közöttük, aminek következményeként Stoger halántékon szurta Szabó Istvánt.

52 fillér literje a legjobb denaturált Fia bórkereskedésében Jókai-utca 8. sz. Ugyanott egy nagy doboz **Fernolend-féle világhírű cipőkrom 20 fillér,** továbbá **gummi-sarkok, cipőfűzők** stb. eredeti gyári arakon kapható.

SZINHÁZ.

Kedd, dec. 29.

Zsufolt nézőtérén szorong a nagyérdemű publikum. Nagyszerű attrakció! Piros plakáton piros fezzel borított, fekete képű, rendezekkel ékesített bácsi noch nie da gewesen szenzáció! ígér. Tolakodó angol a háremben, táncot, mű-

lövészetet. Ez kell a magyarnak, nem a művészet. Komédia, kóklerság, meg pikantéria. Persze a családás annál nagyobb volt. Először is nem volt pikantéria. Ez volt a legnagyobb családás. Bejött egy bácsi (valószínűleg a Dob-utcában született) ez lett volna az angol, egy másik a török bácsi, akinek nagy a hasa, meg hárme is van. A három háromnegyed részben ugyan fehérvári kóristahölgyek négytagu sókadalma. A hölgyek illedelmesen le voltak fátolozva és nagyon nevetek azon, hogy ők most mivé vedettek. Aztán bejött a művésznő: az estély középpontja. Az alakja? — bocsánat: merénylet a plasztikai szépség ellen. Ő táncolt sokal s elég ügyesen, amilyet azonban százszor láttunk már. Aztán jött egy másik kis leány, 8—10 éves, talán az előbbi unokája — ő is táncolt, sokkal nagyobb hatással, mint a mamája. Azután pedig flauberttel ügyesen lelvöldözött a gyertyalángokat. A közönség csodálkozott és mikor a nagy mulatságnak vége volt, családottan tapsolt. Ez volt az egész.

Az előadás azonban annál kiválóbb. A **tolvaj-t,** Bernstein kiűnő drámáját pompásan adták. Különösen a második felvonásban Déri és Verő a szó szoros értelmében remekeltek. A közönség lélekzetét visszafojtva leste remek művészetüket, a pszichológiai átalakulások csodálatos játékát. Kivülük Kovács csak másodrendű hatásra pályázhatott. A közönség nagyon hálás volt a szép játékért.

Szerda, dec. 30.

A nagymama. Fábán Linka pompás alakítása művészi élvezetet nyújtott a közönségnek. Nagyon kedvesen énekelt, amiben a nyomába igyekezett Ardó lonka is, kár, hogy játéka inkább folszínes volt s a mélység jöleit csak sejteti. No de hát idővel az is meglesz. Bátoris és Tarnai Lidia minden mozzdulatát állandó és megérdemelt figyelem kísérte s olyan vidámság, amelyre mindketten méltán büszkék lehetnek.

A közönség persze ismét a komédiáért jött. Annyit látott, mint tegnap, s jóformán ugyanazt. Azaz pardon! némi Fregolit is, olyat, amilyet az orfeumok deszkáin bőven láthatunk, azzal a különbséggel, hogy ott egy kissé jobban fregoli a Fregoli, vagyis tüneményesebb a gyorsasága.

— **Szilveszter-est a Mozián.** Az Otthon kávéház Moziya Szilveszter-esti műsora valóság-pazar. Éjfélkor nagy újvívi üdvözlés és a Mozi egész éjjel nyitva lesz. Műsor: 1. Vízözön előtti sisak. 2. Cigány szív. 3. Paróka üldözés. 4. A hegyi lakó gyermeke. 5. A néger boszúja. 6. Elvarazolt nő. 7. Corzó. 8. Keselyű vadász. 9. Jubileum. 10. Modern varázslóné. Gyönyörű színes kép. — Kezdetek este 9 órakor. Szilveszter-éji puncs kapható.

Nyilttér.)*

Tisztelt vendégeimnek és jóismerőseimnek ezuton kívánok boldog új évet

Endersz János, szállodás.

Boldog új évet kívánok összes vendégeimnek és jóismerőseimnek

Az Elit kávéház és Zichy-ligeti kioszk tulajdonosai.

Összes vendégeimnek és jóismerőseimnek boldog új évet kívánok

Bandl Ferenc, vendéglős.

Ezuton kívánok boldog új évet vendégeimnek és jóismerőseimnek

Barnai Ignác, szállodás.

Mélyen tisztelt vendégeimnek és ismerőseimnek ezuton kívánok boldog újévet

Fekete Géza, otthon kávé.

*) E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

THE-KING of Jamaica RUM.

Legfinomabb faj és minőség!

Kiadós, tiszta és zamatos!

Eredeti töltés!

Kizárólagos raktár:

Fiumei kávébehozatal

Székesfehérvár, Városháztér 2.

Kályhák és takaréktűzhelyek fűtésére
legalkalmasabb,
leggazdaságosabb,
legkellemesebb tüzelőanyag

a sajtolt szén,

mert:

állandóan egyenletes meleget ad,
mennyisége könnyen ellenőrizhető,
nem piszkít és kezelése egyszerű.

100 kgr. ára házhoz szállítva 2 k 40 f.

Megrendelhető Székesfehérváron:
„Sajtolt szén“ elárúsító raktárban

Stibal Gusztáv Rákóczy-utca 6. sz.

(Galambos-ház) és

Krausz Verona dohánytözsdéjében,

Nádor-utca.

ZILZER MANÓ

férfi-, fiu- és gyermekruha raktára

Székesfehérvár, Szőgyény-Marich-utca.

Állandóan nagy raktáron mindenféle

férfi-, fiu- és gyermekruhák

ugyszintén

papi öltönyök,

Ferenc József-kabát,

köpenyek (havelok)

bőr kabátok, utazóbundák,

raglán-felöltök, kabátok.

Uj cukrászda.

Székesfehérvár legfényesebben berendezett és legolcsóbb cukrászdája,
mely e hó közepén nyílt meg

ROSZBERGER ÉS TÁRSA

cég alatt a Kossuth-utcán, az újonnan épült gróf SZÉCHENYI-fele házban.

Kaphatók az összes cukrásztermékek, bonbonok a legizletesebben és
legszebb kivitelben.

Meleg kávé és csokoládé kapható.

Elvállal parafait, fagyalt készítését megrendelésre. Bármely megrendelést
olcsón és pontosan eszközöl.

Karácsonyi ünnepekre megrendeléseket elfogad mákos és diós patkókra.
Gyönyörű karácsonyfa díszek kaphatók.

Keresztelőkre, lakodalmakra, mulatságokra megrendelést elfogad.

Szíves pártfogást kér

ROSZBERGER és TARS.

VÉDJEGY.



Az eredeti Singer-varrógépek valódi árusítói
ezen védjegyről ismerhetők fel.

Az eredeti Singer-varrógépek valódi árusítói
ezen védjegyről ismerhetők fel.

FIGYELEM!

Azon varrógépek, melyeket más kereskedők
árusítanak és forgalomba hoznak, mind a régi
SINGER-féle varrógépek utánzatai. Ezek
természetesen nem eredeti SINGER-varrógépek
s nem is a SINGER-varrógép részvénytársasá-
gától származtak, — miért is ügyeljünk a
védjegyre, mert csak ezen védjeggyel ellátott
varrógépek a valódi, eredeti SINGER-gépek.

SINGER Co.

varrógép részvénytársaság Bognár-u. 2.

Találmányok

szabadalmazása vagy értékesítése
előtt ugy Magyarországon, mint
bármely külföldi államban fordul-
duljon a

„Szabadalmi Ujság“

szerkesztőségéhez Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 26. Kérje a SZABADALMI
UJSÁG ingyen mutatványszámát. 1100.

WEISZ LÁSZLÓ

CIPŐ-ÜZLETE

BUDAPEST, I. ker., Fehérvári-ut 16/b. (ezelőtt Székesfehérvár.)

T. C. Van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy I., Fehérvári-ut 16/b. szám
alatt a legkényesebb igényeknek megfelelő

úri-, női- és gyermekcipő-üzletet

nyitottam.

Raktáron tartok legjobb minőségű saját készítményű, valamint amerikai,
angol és francia gyártmányú box, lakk, chewreaux stb. cipőt mérsékelt áron.
Valódi „Kobrak“ cipő Budapesten kizárólag nálam kapható.

Mérték szerinti megrendelések és mindennemű javítások saját műhelyem-
ben a legjobb kivitelben pontosan készülnek.

Képes árjegyzékkel szívesen szolgálva, maradok becses pártfogását kérve

kiváló tisztelettel

Weisz László.

Saára Gyula dr. polgármester

jelentése az elmúlt év történetéről.

Méltóságos Főispán Ur!

Tekintetes Törvényhatósági bizottság!

A törvényhatóság 1908. évi állapotáról, polgármesteri állásom elfoglalása óta tett intézkedéseimről jelentésemet a következőkben van szívesem előterjeszteni:

Folyó évi dec. hó 21 én az összes hivatalokban megtartott vizsgálataim alapján megállapítottam, hogy 1908. dec. hó 20-ig a tanács iktatóba beérkezett 21044, az árvászeki iktatóba 4948, a közigazgatási bizottsági iktatóba 520, összesen 26512 ügydarab.

Ha most már összehasonlítást teszünk az 1907. évi eredménnyel, megállapítható, hogy 1908. évben a szaporulat: a tanács iktató szerint 2190 darab, a közigazgatási iktató szerint 1111 darab, az árvászeki iktató szerint 593 darab, összesen 2894 ügydarab, mely 1908. dec. hó 31-ig előre láthatólag a 3000 számot jóval felül fogja haladni.

A levéltári hátralékokból 1908. június hó 15-től, vagyis a kisegítő díjok alkalmazása idejétől 1908. dec. hó 20-ig 24000 ügydarab dolgoztatott fel.

A beérkezett közigazgatási ügyek rendszeresen dolgoztatnak fel.

Az előadók az év végén teljesen kurrensben vannak s csak a legutolsó napok kiosztásai szerepelnek hátralékként, de általában az ügyek most már egyik tanácsüléstől a másikig rendszeresen feldolgozva lesznek.

Az iktató és mutató könyvek teljesen rendben vannak.

A kiadóhivatal az ügykörébe utalt ügydarabokat a rendelkezésére álló munkaerő teljes kihasználásával fennakadás nélkül leírhatja s egyik tanácsüléstől a másik tanácsülésig az ügydarabok expedálva lesznek.

A jegyzői hivatal: A főjegyző által vezetett fegyelmi vizsgálati ügyek, határozatok és rendbíróságok nyilvántartásait, a szabadságolások, betegség és egyéb címen távollevők nyilvántartását, a végrehajtás végett leküldött kormányrendeletekről, közigazgatási határozatok és ülésekről szóló nyilvántartásokat teljesen rendben találtam.

A főjegyző által kezelt 1000 kötetet haladó könyvtár kezelése mintaszerű, a könyvek szakok szerint vannak csoportosítva s a főjegyző most a könyvekről ennek megfelelő rendszeres katalógus és könyvhasználati szabályzat elkészítését tette folyamatba.

Meggyőződtem arról, hogy a főjegyző a jegyzői hivatal, levéltár, közigazgatási iroda feletti ellenőrzést és felügyeletet lelkiismeretesen gyakorolja.

Az országgyűlési képviselő választók, az esküdtek lajstroma, a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzéke, melyeknek összeállítása a főjegyző hatáskörébe tartozik, törvényes időben elkészültek.

A jegyzői iroda az ügyek elintézésében kurrensben van.

Az árvászeki előadók az ügyek elintézésében teljesen kurrensben vannak, egyik ülésről a másikra az ügyek elintézését nyernek.

A városi közigazgatás hátralék nincs, a könyvek és nyilvántartások által a kellő pontossággal vezetettek.

A községi bíróság iktatójába beérkezett 3354 ügydarab, elintéztetett 3160 ügydarab, tárgyalásra vár 194 ügydarab. Ezen 194 darab azonban dec. hóban érkezett az iktatóba és csak 1909. évi január hóban kerülhetnek tárgyalásra, mivel hetenként csak két tárgyalási nap áll rendelkezésre.

Végrehajtás elrendeltetett 909 esetben, melyből 575 esetben végrehajtás foganatosítva lett. Árverés 117 esetben lett elrendelve. A fűbér és szőlőhegyközségi járulékok behajtása folyamatban van.

Szállásmester által vezetett előfogatok nyilvántartását az átvonuló katonaság és azok beszállásolására vonatkozó nyilvántartási könyveket és kimutatásokat rendben találtam.

A szállásmesteri számadatok esetéről esetre felülvizsgáltam és a tanácshoz terjesztettem be.

A katonai ügyosztálynak 1908. év folyamán kiosztott 3798 ügydarab, elintézetlenül találtam 26 ügydarabot, melyek azonban hátraléknak nem tekinthetők, mivel eddig azért nem voltak elintézhetőek, mert részben illetőségek megállapítás iránti nyomozások, részben puhatólások s Amerikába küldött ügyeknek nyilvántartására vonatkoznak.

A katonai nyilvántartási könyveket teljesen rendben találtam. A pénzeszkönyt a számvétség a decemberi zárlat után felülvizsgálni fogja. A katonai ügyosztálynál őriztetnek az összes mozgósítási iratok, melyeket szabályszerűen zárt alatt találtam.

A mérnöki hivatal iktatójába beérkezett 843 ügydarab, ezenkívül 161 építési ügy. Elintézetlenül találtam Vinkler Vilmos főmérnöknel 80 építési és 7 más ügydarabot, Csik István mérnöknel 60 építési ügyet. Az építési ügyek Vinkler Vilmos igazoló jelentése szerint eddig azért nem voltak elintézhetőek, mert az építkezések részben még teljesen befejezve nincsenek és így a felülvizsgálat nem eszközölhető, részben pedig a hátralékok onnan származtak, hogy több mint három hónapon keresztül a mérnöki állás üresedésben volt s Vinkler Vilmos főmérnök a folyó munkák végzése mellett egymaga fizikailag képtelen volt a mérnöki állás üresedése alatt ezen hátralékok feldolgozására.

Intézkedtem azonban az iránt, hogy ezen hátralékok a lehető legrövidebb idő alatt feldolgoztassanak és épen ezért ezen rendeletem foganatosítását szigorúan ellenőrizni fogom.

A mérnöki hivatal ezidő szerint az ipariskola terveinek rajzolásával, a sertésszűrőszék és vágóhid terveinek, költségvetéseinek elkészítésével, a határjelzés munkájának keresztülvitelével, a mezőgazdasági munkaházak ujabban kijelölt telkének felmérése, alkalmassá tétele és az erre vonatkozó tervek elkészítésével, a szemét kihordási és építkezési szabályrendelet tervezetének elkészítése, az utcák tatározása és javításával és egyéb folyóügyek elintézésével foglalkozik.

A tiszti ügyészi hivatal iktatójába beérkezett 295 ügydarab, melyek legnagyobb részét véleményezés végett kiadott ügydarabok s hasznabéri ügyek képezik.

Ezekből elintézetlenül találtam 9 ügydarabot, melyek azonban az utolsó napokban érkez-

tek a tisztiügyészi hivatalba és így hátraléknak nem is tekinthetők.

A tiszti főügyész 39 közigazgatási érdeklő pert tett folyamatba, melyből megszünt 28, folyamatban van 8, kielégítési végrehajtás stádiumában van 3. Ezekon kívül rövid uton kiadva, ígterés nélkül elintéztetett 1000 közigazgatási ügydarab. A tiszti ügyészi hivatal árvászeki iktatójába beérkezett 167 ügydarab, mely mind elintézését nyert. A tiszti főügyész 30, árvászeket érdeklő pert, illetve ügyet folytatott, melyből teljesen befejezést nyert 27, folyamatban van 3. Ezekon kívül rövid uton kiadva ígterés nélkül elintéztetett 60 ügydarab.

A gazdasági ügyosztály iktatójába beérkezett 990 ügydarab, ebből elintéztetett 972 ügydarab, közbeeső intézkedés folytán folyamatban van 28 ügydarab. Legelőre kijárási állapotba üzeírása és elkönyvelése, a fűbér a pásztordíjak előírására vonatkozó könyvek és jegyzékek rendben találtak. A hátralékokra vonatkozó jegyzék elkészítés végett a községi bírósághoz lett áttéve. Fzen ügyekben kiállított utalvány 1200, igazolvány 2500 darab, cselédkönyv, 33 faiskolára vonatkozó utalvány 500 bányatermekre vonatkozó 120, nád és jégterményre vonatkozó 60, különböző anyagokra 156.

A rendőrség közigazgatási iktatójába beérkezett 9940 ügydarab. Ebből elintézetlenül találtam 458 ügydarabot, mely a rendőrbiztosok közt oszlik meg.

Ezen hátralékok azonban részben építkezési ügyekbeni nyilvántartások, baleset biztosítási pénztár és vasuti gépgyárban történt balesetekre, árvászeki, illetőségi, kórházi és betegápolási ügyekre vonatkozó vizsgálatok és nyomozások, részben kórházi díjak, iskola mulasztásokra kivetett bírságok és tagdíjhátralékok behajtására vonatkoznak, melyek tömegesen érkeznek be és a rendőrbiztos napi teendőik mellett ezeknek behajtása csak fokozatosan eszközölhető, mivel ezek sok időt vesznek igénybe.

Vizsgálataim folytán meggyőződtem arról is, hogy Hübner Imre rendőrbiztosnak azért van nagyobb hátraléka, mivel az ő kerülete, melybe a vízi és tóvárosi tartozik, a legnagyobb kerület.

Mint hogy pedig fölvettem az képezi, hogy a tisztviselők között a munka egyenletesen és igazságosan osztassék meg, felhíviam a rendőrfőkapitány urat, hogy a rendőrbiztosok kerületeknek igazságosabb és helyesebb beosztása tárgyában hozzám javaslatot terjessze be.

A rendőrség büntügyi iktatójába beérkezett 2079 ügydarab. Ebből elintézetlenül 30 ügydarabot találtam, melyekben azonban részben nyomozások vannak folyamatban, részben pedig közbeeső intézkedések tettek, s így hátraléknak nem tekinthetők.

Vizsgálataim s a büntügyi osztály ügyforgalmának tanulmányozása folytán meggyőződtem, hogy ezen osztály munkanyaga a büntvádi perrendtartás életbelépte óta rohamosan szaporodott, amit leginkább igazol azon körülmény, hogy míg 1900-ban a büntügyi iktatóba 880 ügydarab érkezett be, ma már a beérkezett és ígterett ügyek száma annak majd háromszorosát éri el.

Ehhez járul még azon körülmény, hogy az 1908. évi okt. hó 1-én életbeléptetett büntető novella, az ügyek számát nagymérvben fogja fokozni.

Kiváló gondot fordítok arra, hogy ezen osztály terhein könnyíthetők és esetleg helyesebb beosztással, a főkapitány úrral egyetértőleg, megtaláljuk, a város minden nagyobb megterhelése nélkül a célra vezető orvoslást.

A **rendőrség kihágási osztálya** igazgatójába beérkezett 2659 ügydarab ebből folyamatosan találtam 15 ügyet, és pedig 11 ügyben folytatolagos tárgyalás, 4 ügyben pedig első tárgyalási hatánap van kitűzve.

Ezen osztály tehát currensben van. **Közegészségügyi osztály.** Dr. Bierbauer Viktor városi tiszti főorvos igazgatójába beérkezett 1211 ügydarab. Ezen osztálynál az igaztatóba érkezett összes ügyek elintézve vannak, tehát hátralék 0. A városi közkutak rendszeresen egyenként tülzetesen megvizsgálva lettek, időközönként minőleges vegyvizsgálatok alá vétettek s a javítások eszközöltek.

A piac, a raktáron tartott élelmi cikkek stb. rendszeresen megvizsgáltattak, a tapasztalt hiányokról a rendőrségnél a feljelentések megtételek, több esetben elkobzás történt.

A város közegészsége 1908-ban jobb volt, mint 1907-ben. Született 1908-ban 1091, elhalt 762, születési többlet 329, ha azonban a kórházban elhalt idegen illetőségű halottak számát az elhalálozásokból levonjuk, akkor az 1908 évi szaporulat 401. A magas számú tudóvész esetek bizonyítják, hogy városunkban mily nagy a száma a tüdőbajos egyéneknek, kik a kór csiráit nemcsak magukban hordják, hanem terjesztik is.

Kiváló nagy köszönettel tartozunk tehát a tuberkulózis ellen védekező egyesületnek, mely 5 hó óta teljesíti nemes hivatását és feladatát, gondozásba veszi a reá szorultakat, segíti őket anyagiilag s kioktatja őket, valamint hozzátartozóikat a védekezésre. Ezen humánus és nemes intézmények támogatása egyik lelkiismeretes feladatot fogja képezni.

A **közigazgatási számvétség igazgatójába** beérkezett 5398 ügydarab. Ebből elintézetlenül találtam 55 ügydarabot. Meggyőződtem azonban arról, hogy ezen hátralékos ügyek részben az utolsó napokban érkeztek, részben pedig csak bizonyos kitűzött fix határidőkben intézhetők el, mely célból nyilvántartandók. Ezen ügyek tehát tulajdonképen hátralékoknak nem is tekinthetők.

A közigazgatási számvétségénél a könyvelést egészen az utolsó napig rendben találtam, valamint rendben találtam a pénztári ellenőrnél a gyámi utalványok könyvelését is, sőt az 1909 évi házipénztári és vámpénztári főkönyvek, a költségvetésnek megfelelően előírva vannak.

Az adóügyi osztály igazgatójába beérkezett 6741 ügydarab. Elintézetlenül találtam 37 ügydarabot, de meggyőződtem arról, hogy ezekben a lajstrom és főkönyvi kivonatok elkészítve s az iratokhoz szerelve vannak és csak átiratokkal látandók el, mely csak 1-2 napi munkát igényel.

Az adóügyi számvétségénél találtam elintézetlenül 100 drb. megkeresést, melyek adóügyekben kihallgatásokat képeznek. Találtam továbbá 53 haddij-megkeresést, melyekre intézkedtem, hogy folyó évi dec. végéig elintézés nyerjenek, intézkedtem továbbá aziránt is, hogy a haddij-lajstromban kereseti levezetésre váró vidéki értesítések szintén dec. hó végéig keresztülvezetessenek.

Elrendeltem az 1908 évi adóhátralékoknak végrehajtás utján leendő szorgalmazását, még pedig akként, hogy délelőttönként a végrehajtások foganatosításarank, délutánokon pedig a végrehajtók irodai munkájukat végezzék, hogy ekként munkájukat kellően ellenőrizhessem.

Az 1908. évi adókönyvelés a mai napig teljesen kész, most az 1909 évi törlés és szaporulatokat vezetik keresztül, hogy az 1908 évi adókönyvek az akadálytalan lezárásához elkészíthessenek.

Az adókievési osztály az 1908. évi dec. 31-re esedékes 1909 évi házbéradólajstromban az 1909 évi házbéradót már kivette. Ezen lajstromok 1908. dec. hó 31-én vagyis a törvényes határidőben a kir. pénzügyigazgatóságához át is lesznek küldve.

Az 1909. évi jan. hó 31-re elkészítendő földadófelosztási jegyzék elkészültének biztosítá-

sára az 1908. évi birtokváltások a birtokkeveken már át vannak vezetve s így nincs akadály annak, hogy ezen munkát a kitűzött határidőre elkészüljön.

Az adóvégrehajtó osztály az 1909 évre szóló adózók összeírását már 1908 évi dec. 15-én befejezte. A folyó munkákkal, melyekért a felelőség már engem terhel, rendben volnék, azonban miként már előző jelentésemben is kijelentettem, az adószámvétségénél, illetve az adókönyvelésnél, még az előző évről olyan hátralékok állanak fenn, melyek a folyó munka helyes végzését nemcsak hogy nagy mérvben bontják, hanem mint vizsgálataim alapján magam is meggyőződtem, azt teljes mértékben lehetetlenné teszik.

Midőn a város ügyeinek vezetését átvettem, a megejtett vizsgálat alapján megállapítottam, hogy 1907. évről az állami és betegápolási adóhátralékok valamint a tulfizetések nem voltak átvezetve az 1908. évi adókönyvbe. Meggyőződtem továbbá arról is, hogy az 1906 évi községi pótdadó és utadó nem volt átvezetve az 1907 évi adókönyvbe, holott már ekkor az 1907. évi adóhátralékoknak is át kellett volna már vezetve lenni az 1908. évi adókönyvből, ami nem történhetett meg épen a fennebbi okokból, de még azért sem, mert 1907 évről a községi pótdadó és az ugyanezen évi utadó sem volt lezárva, és így az összes adóhátralékoknak az 1908 évi adókönyvbe átvezetése még a fenti munkálatok el nem végeztetnek, nem is volt eszközölhető.

Megállapítottam továbbá azt is, hogy a megszünt adózók főkönyve sem lett elkészítve.

Miután ily nagy hátralékokat kellett átvennem, felelősségem tudatában a legszigorubb intézkedéseket kellett életbe léptetnem.

Az adószámvétség és adókönyvelés munkálatait tehát a legéberebben grizmat elszám, s mindent elkövettem, hogy a mult mulasztásai — amennyire a rendelkezésemre álló munkaerővel lehetséges — pótolassanak.

A legszigorubb intézkedések foganatba vétele mellett sikerült elérnem annyit, hogy a hátralékoknak egyrésze, u. m.:

Az 1906 évi községi pótdadó és utadó át lett vezetve az 1907 évi adókönyvbe; az 1907 évi állami adó és betegápolási adóhátralék és tulfizetés nagyrészben át lett vezetve az 1908 évi adókönyvbe, úgy, hogy a még hátralévos átvezetése és a végösszegek megállapítása két embernek két heti idejét veszi igénybe; az 1909 évi összes állami és községi adóknak a részletezési főkönyvekből a lerovási főkönyvekbe való átvezetését megkezdettük és már két kerületet bevégeztük, de még mindég hátra van két kerület átvezetése és két utólagos főkönyv elkészítése, mely munkát két embernek három heti munkáját veszi igénybe.

Elkezdettük, illetve lezártuk az 1907 évi megszünt adózók főkönyvét, melynek megtörténte után hozzáfogtak és nagyobb részben már el is készítették az 1907 évi megszünt adózók főkönyvét.

Mind ezek dacára azonban az 1907 évi adóhátralék még most sincs helyesen átvezetve az 1908 évi adókönyvbe, az 1907 évi községi pótdadó és az ezen évi utadó nincs lezárva és átveve, úgy az ezen adóknál előálló tulfizetések és törlések nem lettek átvezetve az 1908 évi adókönyvbe.

Ezen mulasztásoknak volt azután következménye, hogy az 1909 évi adóbeszedési főkönyvbe csak elkésvé lehetett előírni az 1908 évi adókievétést.

A helyzet tisztázása végett a kir. pénzügyigazgatóság szakértője Hertelendy számvizsgáló úrral a legszigorubb vizsgálatot tartottam meg, mely vizsgálat alkalmával minden egyes alkalmazott munkakört, az általa végzett munka mennyiségét egyenként tettem vizsgálatom tárgyává a midőn is nevezett szakértő úrral egyetemben meggyőződtem arról, hogy a mult időbeli mulasztások a folyó nagy munka mellett még a legnagyobb mérvben megfizetett munkássággal is a rendelkezésre álló munkaerővel nem pótolhatók.

Miután az 1908 év végén az ez évi adókönyvek is lezárandók és az 1908 évi állami, betegápolási, községi és utadó hátralék vagy tulfizetés megállapítása után az eredmény az 1909 évi adókönyvekbe áthozandó, tehát tekintve ezen munkálatok kiváló fontosságára, de a város eminens anyagi érdekeire is, én a mult mu-

lasztásaiért a felelőséget nem vállalhatom s nem állíthatom magam azon helyzet elé, hogy a rendelkezésemre álló munkaerő a hátralékok feldolgozásánál lekötöttek és a folyó munkálatoknál így előálló mulasztásokért a felelőséget én vállaljam s a mult mulasztásai az én számlámra irassanak.

Ezen okból kértem tehát a tekintetes törvényhatósági bizottságot, hogy a mult hátralékoknak feldolgozására nekem külön munkaerőt bocsásson rendelkezésemre.

Igaz ugyan, hogy a mult mulasztásainak külön munkaerővel leendő ekkénti rendbehozatala a városnak 2172 korona újabb megterhelésével fog jární. Ha azonban ezen áldozattal szembe állítjuk a város kiváló anyagi érdekeit, hogy így az adószámvétség és könyvelés rendbehozatala egyszer és valahára elérve lesz, ha tekintetbe vesszük, hogy az adók behajtása rendszeresebben lesz szorgalmazva s így sokkal kisebb összegű adók válnak behajthatlanokká, sőt a városi házipénztár fizetőképessége is jobban biztosítván, a különféle függő kölcsönök és folyószámla kölcsönökből előálló kamatmegtakarításban a város egy nagyobb megterheléstől menekül; ez esetben pedig a hozandó áldozat elől a tekintetes törvényhatósági bizottságnak elzárkóznia nem szabad.

Ezen a város részéről hozandó anyagi áldozat pedig bőven megtérül épen a községi pótdadónál elérhető nagyobb bevételi összegben, úgy a pénztár fizető képességének nagyobb mérvben való biztosításánál, a függő és folyószámla kölcsönök kamatainál elérhető megtakarításokban.

Az **adminisztráció javítása és helyes alapra fektetése tárgyában tett ajánlások s következők:**

A **polgármesteri havi jelentések.** Ezek azért bírnak kiváló fontossággal, mert a tekintetes törvényhatósági bizottság ellenőrző feladatának lelkiismeretes teljesítését lehetővé teszik és hű képet tüntetik fel, valjon a polgármester hiven teljesíti-e hivatalos állásból folyó kötelességeit, megfelel-e a közgyűléstől nyert utasításoknak, végrehajtja-e hiven és lelkiismeretesen a közgyűlési határozatokat, foglalkozik-e a város haladása, fejlődése érdekében oly teendőkkel, melyek jövőbeni működésének irányát jelölik meg. A cél, hogy a tekintetes törvényhatósági bizottság a közügy érdekében minden lényegesebb intézkedésről vagy mulasztásról tudpmással bírjon és úgy az orvoslásra, vagy a netán szükséges megtorlásokra alkalma legyen, s az anyira hátrányos eltilkolási és eltusolási rendszer egykor és mindenkorra, közigazgatásunk keretétől kizárassék.

A **nyilvántartási rendszer életbeléptetése.** mely a helyes közigazgatás elengedhetetlen feltételét képezi, melynek hiánya a multban a várost ért oly sok mulasztások s abból folyó hátrányok és károknak volt szülőanyja.

Az **előadói rendszerek életbe léptetése.** Ez kiváló fontossággal bír a helyes adminisztráció szempontjából. Az előadói rendszer egyrészt a tisztviselők munkaerejének egyenletes és igazságos kihasználását biztosítja, miáltal a mult gyakorlatra szerint egyáltalán semmiképen sem indokolható kétszeres munka lett megszüntve, az ügyek elintézése gyorsabbá vált! másrészt a felelősség megállapítását, a mulasztások orvoslását és megtorlását teszi lehetővé.

A **községi bíráskodás** ellátásának a szaktanácsosok köréből kivétel s ezen teendőknék az egyik árvaszéki ülnökre bízása.

Ezen intézkedés előnye abban mutatkozik, hogy az ezen ügy ellátásával a multban megbízott tanácsos szakteendőitől nem vonják el s munkakörébe oly ügyek utalható, melyek neki újabb munkakört és elfoglaltságot nyújtanak és melyek az ő ügykörének sokkal megfelelőbbek.

A **közigazgatási és árvaszéki hivatalokban** mindazokra kik kizárólag másolással foglalkoznak a legszigorubb ellenőrzés hozatott be, mely alkalmas arra, hogy ellenőrizhető legyen, valjon a leíró munkaerőjük teljes kihasználása n. ellett a tőlük megkivánható munkát teljesítik-e.

Különös gondot fordítottam arra, hogy az adminisztráció érdekében, tehát a közügy parancsolta fegyelem biztosításáért.

A hivatalos órák pontos betartása, a hivatalos állással járó munkakör lelkiismeretes betöltésére jövőben is a legnagyobb szigorral felügyelni kötelességemnek tudom és ismerem.

A közigazgatási igaztatóba beérkezett igazt-

mányoknak majdnem 40-50 %-a oly természetű, mely kétszer igrtattatik, mint például a katonai és adóügyi, melyek külön lesznek beigtatva a közigazgatási ígtatóba és külön lesznek ígtatva a katonai és adóügyi osztály ígtatójába is.

A fenti rendszer az ügymenet határozott hátrányára történik, s épen ezért elrendeltem, hogy 1909. évi január hó 1-től kezdődőleg a közigazgatási ígtatóba a kizárólag a közigazgatási eljárásra tartozó ügyek ígtatásának, míg a katonai és adóügyi osztályhoz tartozó ügyek az illető ügyosztály ígtatójában legyének ígtatva.

A katonai és adóügyi osztály 1909. évi január hó 1-től a kiadást önmaga teljesíti s az ügyiratokat irattárában őrzi.

Ezen rendelkezésemnek előnyét abban látom, hogy ezáltal megvalósítható lesz az új szervezési szabályrendelet azon rendelkezése, hogy a közigazgatási, árvaszéki és a közigazgatási bizottsági összes ügyek ígtatása és az ezekre vonatkozó tárgymutatók elkészítése egyégre bízható s így lényeg két másik munkakerő, mely az árvaszéki ügyek ígtatásával és a tárgymutatók elkészítésével volt megbízva felszabadul s a közigazgatási írodának a leírásnál fog rendelkezésre állani.

De ezen rendelkezésem folytán megszűnik azon hátrány is, hogy némely ügydarab kétszer t. i. a közigazgatási, vagy a katonai és adóügyi osztály külön ígtatójában is ígtatott és nem lehetett megállapítani, hogy most már az ily kétszer ígtatott ügydarabra mely irattárnoknak van megőrzési joga, a tanácsai irattárnak vagy pedig a katonai vagy az adóügyi osztály irattárnak.

A helyes kezelési rendszernek behozatala és az ez előtti rendszertelenségnek minden irányban való megszüntetése, így évközben igen sok nehézséggel és akadállyal járt s épen ezért a rendezés munkájában lassan csak lépésről lépésre halhattam előre, míg végre elérhettem azt, hogy 1909. január elsejétől minden irányban egy helyes alpra fektetett kezelési rendszert létesítsek s minden zavarokra okot adó rendszertelenséget kiküszöbölhessek.

A levéltár rendezése és ezzel kapcsolatosan a felesleges régi iratoknak selejtezése tárgyában a kellő intézkedéseket tettem folyamatba s ez irányban teendő intézkedésekre már a tekintetes törvényhatósági bizottság felhatalmazását is bírom. A levéltári kezelés megkönnyítése okából elrendeltem, hogy a katonai behívó, hivatalos nyugták, betegfelvételi értesítések, kézbesítési iverk stb. oly természetű ügydarabokról, melyek sohasem kerülnek levéltári megőrzés alá, mert részint eredetben tovább küldetnek, részint pedig az illető katonai vagy adóügyi osztály irattári megőrzése alá kerülnek, iratjegyzék ne készíttessék.

A jövő 1909. évi jan. 1-től kezdődőleg pedig intézkedni fogok aziránt, hogy az ily átmeneti természetű ügyek, a tanácsai ígtatóban egyáltalán ne ígtassanak, hanem ezekről mint más hivataloknál is gyakorlatban van, külön jegyzék vezetessék.

Elrendeltem, hogy a városunk közügyeit érdeklő kormányhatósági szabályrendeletnek főjegyző által nyilvántartásba vétessenek, ezekről külön nyilvántartási jegyzék vezetessék. Utasítottam az ügyosztályok vezetőit és az összes előadókat, hogy amennyiben ilyen rendeletek náluk elintézésre kerülnek, elintézés után azokat a nyilvántartási jegyzékbe leendő bevezetése végett a főjegyzőnek adják át.

Elrendeltem, hogy minden hivatal és ügyosztályban dolgozó tisztviselők és személyzet jegyzékbe vétessenek és ezen jegyzék a hivatalban látható helyen kifüggesztessék.

Elrendeltem, hogy minden hivatalban leltár készíttessék és látható helyen kifüggesztessék. Intézkedtem továbbá aziránt, hogy 1909. évi jan. 1-től kezdve az összes írodaszerek, nyomtatványok, papír és egyéb anyagok szabatosan leltározatassanak s ezek számadás kötelezettsége mellett a kiadó őrizetére s felügyeletére bizassanak.

Köteles lesz a kiadó az általa átvett összes írodaszerek és anyagokról szabályszerű leltárt vezetni és elhasznált anyagok és írodaszerekről rendszeres számadást készíteni, azt féltékenykedéssel az ellenőrzéssel megbízott főjegyzőhöz betejjeszteni.

Intézkedtem aziránt, hogy 1909. évtől kezdve a minden évben állandóan visszatérő határidőbeni

teljesítésekről szabatos nyilvántartás vezetessék, mely nyilvántartási könyv egy példányát a polgármesternek is kiadandó, hogy a kellő ellenőrzést gyakorolhassa, a megállapított határidőkre a kellő intézkedések az illető felelős tisztviselő által megtéttettek.

Elrendeltem, hogy 1909. jan. 1-től kezdve az állandó bizottságokról, melyek törvény és szabályrendelet alapján alakítottak külön nyilvántartási könyv vezetessék, valamint az ideiglenes adhoc bizottságok szintén külön nyilvántartási könyvbe vezetessenek. A közgyűlés rendelkezéséből póthitelek tárgyalására egy állandó bizottság küldetett ki, mely minden közgyűlést megelőzőleg ülést tart s így közvetlenül győződik meg arról, vajlon a póthitelek indokoltak-e s egyes rovatok átlépésénél nem-e történt szabálytalanság.

Az adóügy és közigazgatási számvevőség szétválasztása az új szervezési szabályrendeletnek megfelelőleg már folyó évi július hó 1-étől életbe léptetve lett.

Mint már havi jelentéseimben is jeleztem foglalkoztam ama kérdéssel, hogy miként lehetne a rendőri szolgálatnak folytonosságát biztosítani akként, hogy a város egy pillanatig se maradjon rendőri felügyelet nélkül.

A mai igazán kevés rendőri létszám mellett ennek megvalósítása igen nehéz feladatot képez. A rendőrkapitánysággal folytatott megbeszéléseim alapján elfogadom Simon Sándor rendőrkapitány tervét, hogy a város nagyforgalmu pontjain mozgó őrszemeket állít fel bizonyos meghatározott terv szerint és ezáltal biztosítja, hogy a portyázó járőrök meg nem határozott időben s előre meg nem állapított területre küldetvén ki, ezáltal, úgy az őrszemek felváltása által előálló folytonos mozgással elérjük azt, hogy a városban minden időben találkozzunk rendőrrel, ami a közbiztonságra nagyobb megnyugtató lehet a város polgáraiban.

Simon Sándor tb. főkapitány által kidolgozott ezen rendőr őrszolgálatot próbaképpen életbe léptettem.

A város közbiztonságának érdekében felállított mozgó őrszemek működése megfelelőnek bizonyult. Azonban tagadhatatlan, hogy a kevés rendőri létszám mellett a pontos szolgálat keresztülvitele nehézségbe ütközik, mert a rendőrlétszám között történt megbetegedések alkalmával a hiányzó erőket pótolni alig lehet és így teljes sikert csakis az új szervezési szabályrendeletbe felvett rendőri létszám szaporítás mellett remélhetjük.

A köztisztaság és közegészségügy érdekében intézkedtem aziránt, hogy a kutak tisztán tartassanak, a kutyviszágatok rendszeresen teljesíttessenek, az utcák tisztántartására nagyobb gond fordíttassék, az utcák öntözése rendszeresen történjék. A közegészség, a köztisztaság érdekében parkodtam, hogy a köztisztaságra, a fertőtlenítésre és a ragályos betegségekre vonatkozó szabályrendeletek elkészíttessenek, melyek a jogi szakosztály véleményével a decemberi közgyűlés tárgysorozatában vezettetnek a tekintetes törvényhatósági bizottság határozata alá s így ezekkel ezen közgyűlés folyamán lesz módja és alkalmá a tekintetes törvényhatósági bizottságnak foglalkozni.

A várost érdeklő ügyekben tett intézkedések és elért eredmények:

1. A székesfehérvári állami főreáliskolának az 1892. évi május hó 13-án kelt szerződés alapján 9900 korona állandó évi segélyt volt köteles a város fizetni. Ezen segélyösszeg az országgyűlés által elfogadott 1909. évi állami költségvetésben a város javára most már teljes összegében leírásba hozott s így városunk ezen állandó évi segély fizetéséről egyszer és mindenkorra szabadult.

2. Az állatvásártérren felállítandó illemhelyek tárgyában Szezenstein János városi bizottsági tag indítványa folytán, a tekintetes törvényhatósági bizottság kimondotta, hogy az állatvásártérren a mérnöki hivatal terve szerint 829 kor. 17 fillér költséggel egy illemhelyet létesít, az 1909. évi költségvetés házipénztári XIII. cím 70. rovat terhére. Ezen ügy tehát foganatosítás végett a mérnöki hivatalnak adatik ki, hogy ezen közgyűlési határozat értelmében az illemhely felállítása tárgyában intézkedjék.

3. Ifj. Lits Ferenc városi bizottsági tag felszólalása folytán a déli vasuti átjárók tárgyában dec. hó 3-án a déli vasuti állomáson az összes érdekelt vasutak igazgatósága képviselése, úgy a

m. kir. állami hajózási és vasuti felügyelőség közbejöttével helyszíni szemlét és tárgyalást tartottam, mely alkalommal akként állapodunk meg, hogy a déli vasutársaság igazgatósága a déli vasut keleti részén fekvő átjáró sorompóját 1909. évi április hó 1-től 1909. évi október hó 31-ig a biztosító berendezésből kikapcsolja és az átjáróhoz külön ór rendel ki reggeli 6 órától este 7 óráig. A déli vasuti átjáró nyugati sorompójánál a kezelés egész éven át úgy történik, hogy ez a biztosító berendezésből kikapcsolatik reggel fél 6 órától este fél 7 óráig és külön ór által kezeletik.

Ezen megállapodás egy évi tartamra érvényes s a határidő letelte után a szerzett tapasztalatok alapján fog újabb intézkedés történi.

Ugyanezen megállapodás történt az irányban is, hogy egy évi időtartamra a Széchenyi-utcai sorompóra vonatkozólag, kölcsönösen megállapítandó különböző időszakokban a vonatok érkezésekor megfigyeltetik a lezárás folytán hány jármű akadályoztatik a közlekedésben.

Az egy év letelte után a megfigyelések eredményéhez képest, amennyiben a város közönsége érdekében kívánatos lenne, a közigazgatási bizottság útján új helyszíni tárgyalás lesz kérelmezendő.

A déli vasutársaság képviselője kijelentette, hogy a sorompók lezárásának hosszabb ideje nem a kezelési rendszer hibája, hanem a megbízott közeg mulasztása, feljelentés esetén a megtorlás és orvoslás iránt mindenkor készséggel fog intézkedni. Megígérte a déli vasut igazgatósága azt is, hogy a teherpályaudvarnak a kereskedők és iparosok érdekében leendő kellő és jó világtásáról gondoskodni fog.

Ugyanez alkalommal követeltem azt is, hogy a déli vasuti állomás felvételi épületétől egész a déli vasuti állomás nyugati átjáróig parallel vezeték ut a déli vasut által kellőképen világíttassék.

Mínthogy a déli vasut erre vonatkozó kötelességét el nem ismerte, ennek orvoslására a szükséges lépéseket megtenni fogom.

4. A Deák Ferenc utcai iskolánál szervezendő 8 tanítói állásra vonatkozólag, a vallás és közoktatásügyi miniszterium leirata szerint, minden egyes tanító állásnál a tanítók fizetéséhez egyenként 9.000 koronával s így összesen a 8 tanítói állásnál 72000 koronával járul, ekként tehát most már az iskola építésének mi sem áll utjában. A pályázat tehát kiirtható, sőt az építkezés már a tavasszal meg is kezdhető.

Azon intézkedésem tehát, hogy a Deák Ferenc utcai iskola közgyűlésileg elrendelt építését nem foganatosítottam, hanem azt ajánlottam a tekintetes közgyűlésnek, hogy az iskola építését csakis a fenti segélytől tegye függővé, városunk háztartását évi 72000 korona állandó tehertől szabadította fel.

5. Az iparostanonc iskola szakrajz és tanonc otthon építése ügyének mi sem áll utjában, mert az állami segély tényleg évi 8000 koronával és a szakrajz tanfolyammal a dologi kiadásoknak megfelelő összeggel emeltetvén, ezen iskolánál nyert állami segélyből nemcsak hogy felépíthetjük a pótdónak minden megterhelése nélkül, de az ezen iskola iskolára a multban fordított költségeink egy része is meg fog térülni.

Az iskola építésre vonatkozó elmunkálatok a mérnöki hivatalban folyamatban vannak s teljes reményem van arra, hogy az iskola 1909 év folyamán felépül.

6. Vízvezeték és ezzel kapcsolatos csatornázás ügye. Ezen ügyben tett munkálodásomról a rendes havi közgyűléseken kimerítő és részletes jelentéseket tettem. Ezen jelentéseim igazolják, hogy nem kimélve munkát és fáradságot iparkodtam a lépten nyomon előálló akadályokat és nehézségeket elhárítani s a vízvezeték, városunknak ezen kiváló érdekű nagy alkotásának megvalósulását minél előbb lehetővé tenni. A vízvezeteki ügy anyira elő van már készítve, hogy a vízművek építésére a pályázat kiírásának szerint akadály a alig lehet. A pályázat kiírásához szükséges előkészítő munkálatok megkezdhetők, illetve a pályázat előkészítésével a tekintetes törvényhatósági bizottság által az építést ellenőrző szakközeg megbízható.

Különbön ezen ügy a decemberi közgyűlés tárgysorozatába felvéve van s így a tekintetes törvényhatósági bizottságnak alkalmá lesz, ezen

közgyűlés folyamán az ügyel behatóan és részletesen foglalkozni.

7. A rétvölgyi társulat ügyében. A tekintetes törvényhatósági bizottságnak havi jelentéseimből van tudomásom, hogy ezen ügyben mennyi pótlás vált szükségessé, mily sok hibát kellett korrigálni, míg végre a sok utánjárás, munka és a földmivelési minisztériumban folytatott tárgyalások és felterjesztések után, végre valahára sikerült az évek során át húzódó ügyet a megvalósulás elé juttatni.

7. A sz-ferhővári Felmayer István és Fiai illetve Neunkircheneri kékkfestő részvény társaság tulajdonát képező gyárhoz tartozó vízhasználati jogosítvány gyakorlatának szabályozása.

Ezen ügy már az 1885. évi XXIII. t. c. megalkotása óta húzódik.

A tárgyalások teljesen befejezve vannak, s az összes iratokat mint I-ső fokú vízjogi hatóság átlettem a kulturálisminisztériumhoz, hogy a törvény rendelkezéséhez képest a véghatározat tervezetét készítse el, melynek megtörténte után meg fogom hozni az első fokú határozatot.

Ezen véghatározatban fog intézkedés tétetni a szennyvíz akkénti derítése és más célok felhasználására is alkalmas legyen. Ugyancsak ezen véghatározatban rendelkezni fog a csatorna tisztítási és egyéb vízművek fenntartásához való hozzájárulása is a gyárnak.

9. A honvédségi laktanya és a bírósági épületek bérlete tárgyában miként már szeptember havi jelentéseimben jeleztem f. évi szeptember hó 23-án a főispán úr egy a város országgyűlési képviselőjével együttesen jártunk el a honvédelmi miniszterrel és átnyújtottuk a törvényhatósági bizottság indokolt kérelmét, hogy a honvédelmi bizottság bérletét 25 évre hosszabítsa meg. Bár a honvédelmi miniszter ur megígérte, hogy a bérleti ügyet a város közönségének teljes megnyugására fogja elintézni, érdemleges határozat mindeztől még nem érkezett le, miért is ezen ügy mielőbbi elintéztetésére további feladatot fogja képezni.

10. A függő kölcsonok rendezése tárgyában a tekintetes törvényhatósági bizottság az 1908. évi november hó 30-iki közgyűlésen már érdemleges határozatot, különben ezen egy a decemberi közgyűlés tárgysorozatában is felvéve van.

11. A majd végleg megalakítandó rétvölgyi társaság részére, a földmivelésügyi minisztériumban megfelelő segélyösszegek kieszakoztatása iránt már előzetes tárgyalásokat folytattam.

12. A felsőbb leányiskola 8905 korona segélye ügyében miként havi jelentéseimből a tekintetes törvényhatósági bizottságnak tudomása is van, az a mulasztás történt, hogy az 1907. évi november hó 27-iki közgyűlés 357/14932 sz. határozatából a vallás és közoktatásügyi miniszter úrhoz felterjesztett felirat, melyben kértük a minisztert, hogy a felsőbb leányiskolát vegye állami kezelésbe, csak 1908. febr. hó 7-én lett a minisztériumhoz felterjesztve vagyis akkor, mikor már a minisztérium 1908. évi költségvetése elkészítve az országgyűlés elé bterjesztve volt.

Ezenkívül mulasztás történt, hogy a város az időbeni vezetősége bár tudta, hogy a polgári iskola megszűnésével a segély megvonatik, mégsem kérelmezte, hogy a polgári leányiskola részére is engedélyeztessék. Ezen mulasztásnak lett azután következménye, hogy a vallás és közoktatásügyi minisztérium 1908. évi költségvetésében e cimetlen a felsőbb leányiskolának segélyezésére mi sem vétett fel.

Háiba jártunk el és tárgyaltunk a főispán ur, egy a város jelenlegi képviselőjével, a minisztériumban eredményt nem érthettünk el, mert a kultuszminisztérium által is teljesen magáévá tett elvi állásfoglalás folytán a felsőbb leányiskolát megfelelő címet hiányában segélyben nem részesítették.

Az ügy ezen állásában nem is lehet kiállításunk, hogy iskola fenntartási költségek címében állandó segélyösszeget kapjunk.

En azonban tekintetes törvényhatósági bizottság, nem adom fel a reményt, hogy további munkálkodásunknak lesz eredménye, — mert hiszem, hogy a város súlyos anyagi helyzete, de különösen azon körülménnyel fogja, hogy a város pótdókjának majd 35 százalékat kulturális célokra fordítja, ki lehet vinni, illetve meg lehet győzni a kultuszminisztert, hogy a felsőbb leány-

iskolai tanárnok fizetése kiegészítése címletén s így elvi állásfoglalásunk fenntartása mellett adjon oly összegű segélyt, melyben kárpótlásunkat fogjuk találni az elvesztett segélyért.

A jövőbeni munkálkodásomnak egyik főfeladatát képezi, hogy a felsőbb leányiskola államosítását, egy a kárpótlásnak más címetlen való megszerzését fáradságtalan és buzgó főispánunk és országgyűlési képviselőnk támogatásával keresztülvihessem, mihez annál inkább reményem van, mert a minisztériumban folytatott tárgyalásaim alkalmával a fennebb jelzett címetlen való segély elnyerhetése kiáltásba is helyzetetett.

13. A várarki csatorna mélyítése, beboltozása és ennek kapcsán létesülő új utca rendezése, valamint általában az utcáknak megfelelő rendezése, a vízvezeték építésével egyidejűleg megoldandó feladatomat fogja képezni.

A várarki csatorna mélyítésére vonatkozó előkészítő munkálatok a m. kir. állami kulturálisminisztérium hivatalban már folyamatban vannak. Az érdekelt tulajdonosokkal a tárgyalásokat magam fogom a kezembe venni s oda fogok törekedni, hogy az ügyet idejében előkészítve a tekintetes törvényhatósági bizottság tárgyalása elé bocsájt-hassam.

14. A sertésszűrőszék felállítására tárgyában még 1907 évi aug. hó 1-én a 10363/907 sz. tanácsai határozattal felhivatott a városi mérnöki hivatal, hogy a sertésszűrőszék részletes tervrajzát és költségvetését elkészítve a tanácshoz terjessze be.

Tekintettel arra, hogy az adóköteles felek által a háznál eszközölt sertés lelések ellenőrzése nehézségekbe ütközik, tehát az ily alkalmal előfordulni szokott visszaélések megállítására céljából a sertés szűrőszék felállítása annál is inkább kívánatos, mert tényleg ezt a város minden megterhelése nélkül keresztülvinni lehetséges, sőt még a városnak ebből jövödelmet is lehet biztosítani.

A mérnöki hivatalnál a sertésszűrőszék felállítására vonatkozó tanulmányozások, miként vizsgálataim alapján személyesen is meggyőződtem megtették, sőt már az erre vonatkozó rajzok és költségvetések is elkészítve lettek. A részletes tervek elkészítése s a felállítandó sertésszűrőszék jövödelmének kikutatása azonban további munkálatokat igényel, melyek elkészítésére és keresztülvitelére a mérnöki hivatalnak 1909 január 31-ig adtam halasztást. A mérnöki hivatalnak ez ügyben késedelmet azzal indokolja, hogy 3 hónapon át a főmérnök a mérnöki hivatalt egymaga vezette és a sürgős folyómunkák mellett ezen hosszabb időt igénybe vevő munka elkészítésére fizikailag ideje nem volt. Ezen igazolást elfogadtam. Az előkészítő munkálatok befejezését sürgetem, hiszem és reményem, hogy ezen ügy már az 1909 évi februári közgyűlésen a tekintetes törvényhatósági bizottság érdemi elbírálása alá kerülhet.

15. A balatoni vasut által elfoglalt területek kártalanítása ügyében az ügy mikénti állásáról havi jelentéseimben részletesen beszámoltam.

Az újabb átjárók tárgyában a felterjesztést a balatoni vasut építő felügyelőségéhez bterjesztettem, melyre vonatkozó elintézés sürgetéseim dacára még ez ideig sem történt meg.

Újabb sürgetésemre dr. Weil Ede ügyvéd, mint a balatonvidéki vasut kisajátítási jogbiztos f. évi dec. 18-án kelt levelében arról értesített, hogy a felszámított károkozások kiegyenlítésére vonatkozó nyilatkozatát megteszi, de arra kért, hogy a további lépéseket ezen ügyben dec. hó végéig tartsam függőben. Amennyiben a társaság nyilatkozata beérkezik, azt azonnal a tekintetes törvényhatósági bizottság elbírálása alá fogom bocsátani, amennyiben azonban legkésőbb f. évi dec. hó 31-én a nyilatkozat be nem érkezik, a balatoni vasut ellen folyamatba teendő lépések megtétele iránt a tekintetes törvényhatósági bizottsághoz jelentést teszek.

16. Az aggintézetű és árvaházi növédekek számláinak az országos betagapólosi alap terhére leendő átutalási kérdésével behatóan fogok foglalkozni s ez irányban a kormánytól a megfelelő lépéseket meg fogom tenni.

17. A mezőgazdasági munkásházak létesítése tárgyában tett előző intézkedésekről, már az 1908. évi augusztus havi közgyűlési jelentésemben részletesen tájékoztattam.

Ezen ügyben a kiküldött szűkebbkörű

bizottság a Winkler Vimos városi főmérnök által készített vázrajzban kitüntetett, a zámolyi út két oldalán elterülő, a Káivária temető, Fecske-sor Kiskut-utja és szántóföldek által határolt, a város tulajdonát képező területet, melyen 112 munkásház lenne építendő, alkalmasnak és megfelelőnek nem találta azon indokból, hogy ezen terület kerti művelésre nem való.

Lits Ferenc városi bizottsági tag indítványára kimondta a bizottság, hogy ezen célra „Pörös” földeket találják legalkalmasabbnak amennyiben ezek vizenyős talajt árkolással vagy egyéb módon házak építésére alkalmassá lehetne tenni.

A szűkebbkörű bizottság ezen javaslata megfelelő vélemény és vázrajz készítése végett kiadattak a mérnöki hivatalnak. A mérnöki hivatalnál a munkálat elkészítését megígértem, hogy a további intézkedések mielőbb megtehetőek legyenek.

18. Dr. Kecán Livius városi bizottsági tag úr felszólalása folytán a termékek hamisítása tárgyában megindult eljárás folytán miként már havi jelentéseimben is jeleztem, felterjesztés intéztem a földmivelésügyi miniszter úrhoz, hogy Székesfehérvárott maga az állam állítson fel élelmiszer vizsgáló állomást s azt állami kezelésben tartsa fenn. Ezen felterjesztés elintézését bár több ízben sürgettem s bár biztosító ígéretet is kaptam, a miniszter döntése még eddig nem érkezett le, az ügyet azonban nyilván tartom s minden lehető el fogok követni, hogy a város kérelme kedvező elintéztést nyerjen.

19. A város ingó és ingatlan vagyonának leltározása folyamatban van és jelenleg az ingatlanokra vonatkozó leltáron, a területek kiugazításán a mérnöki hivatal dolgozik. A gazdasági szakosztályt a leltározás mielőbbi bterjesztésére felhívtam.

20. Az aggintézetű kápolna ügye: Bilkei Ferenc városi bizottsági tag úr lelkes és fáradságtalan bterjesztésére folytán mindinkább közeledik a megvalósulás felé. Ezenleg a részleteknek elkészítése, melyly Bory építésszernök ur bterjesztette meg, valamint a vallás és közoktatásügyi miniszter úrnál, a vallásalapról megfelelő segély kieszakoztatása iránti eljárás van folyamatban.

21. Az Erzsébet-ligeti szobor megfelelő kiugazítására a gyűjtések folyamataiban vannak s előreláthatólag, ezen hazafias cél, társadalmi uton, a város minden anyagi megterhelése nélkül lesz megvalósítható.

22. Dr. Nagy Sándor féle hagyatéki ügyben az igénnel fellépő örökösök a végrendeleti örökösökkel szemben perre utasítottak.

Néhai Nagy Sándor hagyatéka 895235 kor. 46 fillér tisztahagyatékú fösszeget tüntetett ki a a leltári becsú szerint.

A hagyatéki tömeg azonban a tisztí főügyési jelentés szerint valójában 1500000 korona értéket képvisel. Ezen hagyatéki tömegből a végrendelet szerint a fenti becsértéket véve alapul eszik a sz-ferhővári árvaházra 4/15 rész vagyis 400000 korona, a sz-ferhővári kórházra pedig 1/11 rész vagyis 100000 korona.

23. Tekintettel arra, hogy a ragályos betegségek és járvány kórház kérdésének rendezése elől épen a belügyminiszter ur sürgetései alapján kitérni már nem lehet, ezen kérdés megoldásával, rendezésével behatóan foglalkoztam.

A belügyminiszter folyó évi november hó 12-én Békéssy dr. m. kir. közegészségügyi felügyelő és Jendrassik műszaki tanácsosoktól küldötte ki, hogy a ragályos betegségek és a járványkórház felállítására tárgyában helyszíni szemlét tartsanak.

Nevezettek ezen kórház elhelyezésére legalkalmasabb területnek a megyei kórház és a csapatkórház között elterülő fenyőfákkal beültetett területet tartották.

A törvényben gyökerező biztosítás szerint a városok által felállítandó járványkórházaknak építési és berendezési költségeinek felét az állam viseli.

Ez alkalommal épen a miniszteri kiküldöttek által vettett fel az a kérdés, hogy amennyiben a dr. Nagy Sándor féle hagyatékából kórházi célra a város 100,000 korona összegű hagyományt remélhet, nem-e volna célszerű, tekintettel a helyi viszonyokra, hogy a város a járványkórház kérdését, általa építendő elismert nyilvános jellegű kórház kérdésével kapcsolón össze, mert nevezettek véleménye szerint a városnak az új kórház

fenntartása külön áldozatába nem is kerülne, mivel az engedélyezendő körházi díjak összege a kiadásokat teljesen fedezi.

Nevezettekkel tehát abban állapodtam meg, hogy a belügyminisztérium két tervet fog készíteni, egyet kizárólag a járványkórházra vonatkozólag, egyet pedig egy nyilvános jellegű városi kórháznak a járványkórházzal való összekapcsolásával.

24. A regale kötvények devinkulása tárgyában a pénzügyminisztériumban nyert értesülésem szerint a pénzügyminiszter a beváltáshoz hozzájárult. Ezen ügy most belügyminisztériumban van döntés alatt; remélhető azonban, hogy rövid idő alatt kedvező elintéztést fog nyerni.

25. Az állatvásár szabályrendelet jóváhagyása tárgyában több ízben jártam már a belügyminisztériumban, minthogy azonban a kereskedelemügyi miniszter a jóváhagyás körül újabb nehézségeket támasztott, ez ügyben az akadályok elhárítása tárgyában újabb tárgyalásokat folytatók. Ezzel kapcsolatosan jelenthetem azt is, hogy a felsővárosi piaci hidmérleg ezen szabályrendelet jóváhagyásával lévén kapcsolatos, ezideig azért nem volt az eszközölhető.

26. A balaton vidéki vasut menetrendje ügyében folyó évi november hó közepén járt nálam a magy. kir. államvasutak szombathelyi igazgatója, mivel a balatonvidéki vasut menetrendjének megállapítása tárgyában tárgyaltam. Ebben a kérdésben, ha az igazgatóval a tervet elkészíti, az érdekelt kereskedő és iparos osztály meghallgatása után fogok a tekintetes törvényhatósági bizottságnak előterjesztést tenni.

27. A szervezési szabályrendelet tárgyában Hartl Sándor belügyminiszteri osztályvezető tanácsos úrtól folyó 1908. nov. hó 24-én kaptam levelet, hogy huzamosabb idő óta beteg, míhelyt azonban felépült betegségéből, a városi szabályrendeletet azonnal elő fogja venni s a szóbeli tárgyalás napját, melyen a fennforgó akadályokat megbeszéljük, velem közölni fogja. En ebben az ügyben többször jártam a belügyminisztériumban, de mert az osztálytanácsos ur részben szabadságon volt, részben pedig nagy elfoglaltsága miatt, ezen hosszabb időt igénybe vevő tárgyalásra határidőt nem tűzhettem.

Folyó évi dec. hó első napjában azonban Hartl tanácsos úrral beható tárgyalásokat folytattam.

A szabályrendeletre vonatkozólag azonban kijelentette, hogy a tisztviselők fizetését a belügyminiszter rendelete rendeli el, mintezért az okból, mert az 1909 évi ottani költségvetésbe felvett 2000000 korona összegéből a városnak adandó részlettel a tisztviselők fizetésének rendezését is együttesen kell majd megoldani.

Megállapodtunk abban, hogy a legrövidebb idő alatt a tárgyalások fonalát felvesszük. Szóval mindent el fogok követni, hogy a szervezési szabályrendelet jóváhagyása a lehető legrövidebb idő alatt megtörténjen.

28. Röck István budapesti lakos által homok, mészkőgyár. céljaira leendő bérbeadás iránti kérelem szoros összefüggésben van a vízvezetékkel kapcsolatosan létesítendő szennyvíz szűrőtelep kérdésével. Minthogy pedig ezen kérdések megoldása előtt, mert éppen azon területek, melyek a jelzett célokra felhasználtatnának, a katonai gyakorlóter céljaira szolgálnak s így ezen területeknek a katonai bérletekből való kiengedése és a katonaságnak eziránybani kárpótlása, illetve ezen területek helyett más földterületeknek átengedése kérdésének úgy az összes vele összefüggő mellék kérdéseknak elintéztése, katonai és polgári vegyes bizottsági tárgyalásokat igényel, tehát a városi tanács Winkler Vilmos városi főmérnök által ezirányban szükséges vázrajzokat elkészíttette és majd a vegyes bizottsági tárgyalások befejezése után fog érdemleges véleményt terjeszteni a törvényhatósági bizottság elé.

29. Miként már havi jelentésemben is jeleztem, Molnár György és alapító társai az 1908. évi július hó 25-ik napján tartott közgyűlési határozatból felhívtak, hogy a közgyűlés által kívánt pótlásoknak tegyenek eleget. Mindennek dacára a kérvényezők a közgyűlés felhívásainak mindezekig eleget nem tettek.

30. A póttartalékosok részére megfelelő barakkok építésének kérdése mindezekig befejezhető nem volt, mert miként már mult jelentésemben is jeleztem Jakobi József által felajánlott

helyett a katonai és polgári vegyes bizottság alkalmasnak nem találta, most újabban a mások által felajánlott és kijelölt helyeknek barakk céljaira alkalmas volta tárgyában kérelmezte a katonai és polgári vegyes bizottság kiküldését.

31. A pénzügyi tanácsos vezetése alatt álló javadalmi hivatal ügykezelését folyó hó 19-én a pénzügyi felügyelő, 28-án pedig a pénzügyi bíró biztos megvizsgálta s a könyvelést és pénzkezelést kifogástalannak találta.

Havonként a pénzügyi tanácsos a számadásokat a javadalmi bizottság útján megvizsgálásra a számvevőszéknek kiadja, az albizottsággal a hivatal ügymenetét megvizsgálta s mindannyiszor a kezelést rendbe találta.

Intézkedés történt arra nézve is, hogy a még künnlevő tartozások év végéig befizettesenek.

A jövőbeli kihágások lehető meggátálása céljából a pénzváltások megszorítása iránt a pénzügyi tanácsos javaslat tételre tanácsilag felhívott.

32. A Posch Emil által a város ellen 4006000 korona kártérítési tőke s jár. iránt folyamatba tett perben a tiszti főügyész által elkészített viszonylást a jogügyi szakosztály átvizsgálván, azt helyesnek elfogadta s így a viszonylást 1908. évi dec. hó 28-án a királyi törvényszék pertárába beadv. is lett. Tekintve azon körülményre, hogy ezen kártérítési per folyama alatt a Röck István féle ajánlatot sem lehet érdemlegesen elintézni, holott ezen ajánlat kiváló fontos érdekekkel bír városunkra, felhívtam tehát a tiszti főügyész urat, hogy a felperesi képviselővel szemben, minden halasztási kérelmet tagadjon meg, s a per mielőbbi befejezését sürgeesse.

33. A földhasznóbérek behajtása folyamatba van. Az 1907. évi hasonberek mind behajtottak, sőt az 1908. évi hátralékok behajtása megkezdett.

A jövő év folyamán a következő alkalmosokkal és munkálatokkal szándékozom foglalkozni.

1. *Az új városház építésének kérdésével.*
Székesfehérvár város közönsége még a milenárius ünnepségek alkalmával közgyűlési határozattal rendelte el az új városház építését.

A közgyűlés ezen határozatának meghozatala óta bár 12 év múlt el, a városház építése kérdésében komolyabb lépés nem történt, mert azon tervezések, melyek ezen 12 évi idő alatt történtek, egyáltalán nem voltak alkalmasak arra, hogy a városház építésének ügye előbbre vitessék.

Készítették ugyan tervek, de ezek csak arra voltak alkalmasak, hogy a városház építésének dűlőre jutását lehetelenné tegye.

Már Kovács István volt városi bizottsági tag ur 12 évet haladó idő előtt reá mutatott arra, hogy a városház helyiségei ne csak hogy nem felelnek meg a célnak, de az adminisztráció helyes keresztülvitelét nagyban akadályozzák.

A számvevőszék helyiségei úgy néznek ki, akár csak a börtönök. A kapitányság szétszórtva dolgozik a városház épületében, megnefelelő szűk helyiségekben. A közigazgatási irodában a közigazgatási igaztató, kiadó, arvaszéki igaztató és kiadó, az irnokok és leírók vannak összezsúfolva úgy, hogy egyik a másiktól dolgozni alig tud.

Ma, midőn már nagyobb községek is megfelelő hivatalos helyiségekkel ellátott községházak építéséről gondoskodnak, midőn Magyarország minden nagyobb városa modern városházát épített, Székesfehérvár város nem várhatja be, hogy a városházát építő városok között a leges-legutolsó legyen, mert ez határozottan a közigazgatás rovására történne s éppen ezen indokból a városház építésének, mégis azonban a város anyagi erejének a lehető legkisebb megterhelésével leendő megoldása és keresztülvitelre egyik kiváló feladatokat fogja képezni.

II. *A szemétkihordásáról szóló szabályrendeletnek megalkotása.*

Miskolc városa, a háziszemet kihordását házilag kezelni s erre egy megfelelő szabályzatot is készített.

Miskolc városa a háziszemetet, a szemétegető telepre, szemétyűjtő csarnokba viteti, a hol a vas a szemétkől kiválogatva lesz, a többi szeméte pedig a kemencébe öntetik elégetés végett.

Miskolc városában a szemétegető kemence beavált, úgy hogy most már a második és harmadik kemence építését is elhatározták.

A szemétegetésnél termelt electricumot Miskolc városa a jeggyári és vágóhídi hűtő üzemenél használja fel.

Miskolc városának a háziszemet kihordási díjakból megfelelő összegű tiszta jövedelem áll rendelkezésére.

Az ügyet tanulmányozni fogom és mindenestre meg fogjuk szemlélni Miskolc városában működő elégető kemencéket és a nyert tapasztalatok alapján összeállítandó javaslatomat kellő időben fogom a tekintetes törvényhatósági bizottság elé terjeszteni.

III. *Az utca szabályozási vonalak megállapítására vonatkozó szabályrendelet tervezete már régebben készlen volt, mindannak dacára nagyon lassan haladt a megvalósulás felé.*

Mint tudjuk, ezen szabályrendelet megállapítása kiváló érdekét képezi városunk közönségének. A bizonytalanság, mely az utca szabályozás körül ma fenn áll, teljesen tarthatatlan.

Ezen szabályrendelet életbe léptetését az a körülmény akadályozta, hogy előkészítő munkálatoknál nem tartattak meg a törvény által előírt rendelkezéseket.

Nem tartattak meg a törvény azon rendelkezései sem, melyek a helyszíni tárgyalásokra vonatkoznak, mi által nem nyújtott mód és alkalom a város háztulajdonos polgárainak, hogy az utcaszabályozási vonalak megállapítására vonatkozó kifogásaikat megtegyék, holott a törvény rendelkezéséhez képest ezzel elsősorban jogérvényesen letárgyalandók.

Ezen szabályrendelet megállapítása szoros összefüggésben van az építési szabályrendelet elkészítésével. Még az 1909. év folyamán feladottnak fogom tekinteni, hogy egy az utca szabályozási, mint az építészeti új szabályrendelet elkészítéséig és mielőbb a tekintetes törvényhatósági bizottság határozathozatala alá terjesztessék.

IV. *A legelőik rendezése és javításának kérdése szintén az 1909. évben megalkotandó feladatok egyikét fogják képezni.* Ezen ügyben a gazdasági szakosztály és az illetékes tényszók meghallgatásával szándékozom megfelelő javaslatot készíteni s a legelőik kérdését úgy az érdekelt gazdák, de másrésztől a városi anyagi érdekekre is tekintettel, megfelelő módon rendezni.

Ezen kérdéssel kapcsolatosan fogom megoldani a városi mérnök állami kezelésbe vételét, melyre vonatkozólag a földmivelésügyi minisztériumban már is a legkedvezőbb ígéretek nyertem.

V. *A villamos világítás elleni panaszok, melyek a nagyközönség körében felhangzanak s alappal bírnak, azoknak orvoslása a jövőben is kiváló gondoskodásom tárgyát képezi.*

Jövőben a villam világítás javulását a részvénytársaság által felállítandó újabb gépektől reményelem, de garanciát fog nyújtani a villamvilágítás javítására Erdőssy Bódog tanár ur lelkiismeretes és szigorú ellenőrzése, továbbá az a buzgó fáradozása, melyet a villam világítás javítása érdekében kifejt.

VI. *Még a mult év folyamán ígéretet tettem arra, hogy a zárószámadások és költségvetések külalakja, valamint a számfelülvizsgáló bizottságnak nehézményei tárgyában a pénzügyi szakosztály, a számfelülvizsgáló bizottság és az illetékes szakközvegek bevonásával tárgyalásokat fogok folytatni.*

Minthogy azonban a számfelülvizsgáló bizottság véleményei és nehézményei az 1908. évi zárószámadás kapcsán belügyminisztériumhoz lettek felterjesztve, az érdemleges tárgyalásokat tehát csakis a számfelülvizsgáló bizottság nehézményei nek leírte után kezdem meg, amennyi intézkedni fogok, hogy a jelzett iratok a belügyminisztériumtól a lehető legrövidebb idő alatt visszakerkezzenek.

VII. *A pénztárvizsgálatok alkalmával azon meggyőződésre jutottam, hogy a költségvetések letében számtalan oly letéti összeg kezeltek, mely letéti összegek a város anyagi szükségleteire, vagy megfelelő más célokra, mivel tulajdonképeni rendeltetésük megszűnt, felhasználhatók.*

Ezen letétekre vonatkozólag a rendezési eljárás tettem folyamatba és majd annak idején azoknak miként felhasználása tárgyában a tekintetes törvényhatósági bizottságnak jelentést fogok tenni.

VIII. Tanulmányozni és előkészíteni számdékokozom:

- A községi takarékpénztár felállításának ügyét,
- A községi zálogház létesítésének ügyét,
- A cselédmenhely létesítésének ügyét, melyre az előmunkálatok meg is tétettek,
- A közszállítási szabályzat végrehajtására vonatkozó intézkedések életbe léptetését,
- A csendőrségi szolgálatnak a városi kútelekre való behozatalának kérdését,
- A sóstó javításának és rendezésének ügyét.

Midőn ezekben vázoltam és ismerttem az eddigi félévet haladó polgármesteri tevékenységem és működésem eredményeit, midőn föltartam és hű képét adtam az adminisztráció terén elért eredményeknek, midőn jeleztem mindazon ügyeket, melyeket a jövőben tanulmányozni és előkészíteni akarok, egyszersmind módot és alkalmat szolgáltatattam arra, hogy a tekintetes törvényhatósági bizottság meggyőződjék arról, hogy hivatalos állásomból folyó kötelességemet hiven és lelkiismeretesen teljesítettem-e, hogy végrehajtottam-e a közgyűlési határozatokat, s foglalkoztam-e a város haladása és fejlődése érdekében oly teendőkkel, melyek a város további fejlődésének irányát jelölik meg.

Azon meggyőződésben és tudatban, hogy megtettem mindent, amit emberi erőm és munkásságommal elérnem lehetett és a midőn jövőbeni munkásságom és tevékenységemhez a tekintetes törvényhatósági bizottság további bizalmát és támogatását kérem, — kérem ezen jelentésem tudomásul vételét.

Az adventi szent idővel

kezdődik

Dr. PROHÁSZKA OTTOKÁR

székesfehérvári püspök ur Ó Méltósága legutóbb megjelent nagyszabású műve:

Elmékedések az evangéliumról.

E kiváló mű finom bibliapapírra van nyomva s kis 8-adrét alakban 736 oldalra terjed.

Ára vászonkötésben 8 kor., bőrkötésben 10 kor.

Kapható Buzárovits Gusztáv könyvkiadóhivatalában Esztergomban.

Ugyanott kapható az illusztris szerzőnek eddig megjelent többi nagybecsű műve is, ugymint:

Isten és a Világ. Különös tekintettel a természettudományokra. Második kiadás. Nagy 8-adrét, 250 oldal. Ára fűzve 2 k. 40 f., kötve 3 k. 40 f.

A keresztény bűnhátnak és ünnepeinek. A budapesti m. kir. tudományegyetem hitani kara által a Horváth-féle jutalommal kitüntetett pályamunka. Második kiadás. Nagy 8-adrét, 325 oldal. Ára fűzve 4 kor., kötve 5 kor.

Föld és Ég. Kutatások a geologia és theologia érintkező pontjai körül. Harmadik kiadás. Nagy 8-adrét, 462 oldal. Ára fűzve 6 kor., kötve 7 kor. 50 fillér.

Dominus Jesus. Nyolc konferencia, melyet a budapesti egyetemi templomban tartott dr. Prohászka Ottokár. Második kiadás. 8-adrét, 118 oldal. Ára fűzve 1 k. 20 fill., kötve 1 k. 80 fill.

A diadalmas világnézet. Második kiadás. Nagy 8-adrét, XII és 292 oldal. Ára fűzve 4 kor., kötve 5 kor. 20 fill.

Egyben ajánlom a fűző urak becses figyelmébe dúsán be rendezett és nagy választékú szent kép, rózsafüzér és imakönyv raktáramat a legjutányosabb árak mellett.

Mutatvány kiadményeket választás végett, valamint minta-képeket kívánatra szívesen küld

Buzárovits Gusztáv

könyvkiadóhivatala, könyv- és műkereskedése

Esztergomban.

Kaphatók: Klükner Péter könyvkereskedőnél Székesfehérvárott.

FEJÉRMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR SZÉKESFEHÉRVÁR.

Takarékpénztár minden családban.

|| Az embert jómódúvá nem az teszi, amit megszerz, hanem amit megtakarít. ||

|| Alaptőke 300.000 korona. ||



Betét állomány 7 millió korona.

|| Tartalékalap 250.000 korona. ||

|| Könnyebb a pénzt megkeresni, mint azt megtakarítani. ||

A takarékossgát a lakosság minden rétegében előmozdítandó, amerikai módon házi-takarékperselyeket bocsátunk feleink rendelkezésére, amelyek által még a legkisebb összegek is könnyű módon gyűjthetők. Ezen házi-takarékperselyeknek azon nagy előnyük van, hogy azokból pénzt a mi közbejöttünk nélkül kivenni nem lehet, minthogy a perselyeket zárva, kulcsok nélkül bocsátjuk a felek rendelkezésére és így a fél annak a kísértésnek, hogy megtakarított pénzt esetleg céltalanul elköltsé, könnyen ellentállhat.

Ezen módon minden ember vagyónra tehet szert.

E rendszer előnye abban áll, hogy minden család, a család minden tagja naponként félre teheti és mindjárt otthon a szó szoros értelmében takarékpénztárba rakhatja a nap bármely órájában, bármely címen megtakarított filléreit, melyek különben talán elkallódnának, míg így apránként és háztartásunkban alig észrevehető kis részletekben összehalmogatván, — idővel tőkévő nőnek, mely boldogulásunknak veheti meg alapját vagy amely — a megpróbáltatások napjaiban — jó segítségünk, támaszunk lehet.

Es gondoljuk meg csak: milyen takarékososságra szoktató és nevelő hatása lesz egy ilyen kis házi takarékpénztárnak minden családban — a gyermekekre nézve, midőn látják: mint nő — ugy szólnak — szemek előtt: koronává a fillér és százaz bankjeggyé a korona. Közvetlen szemlélet és tapasztalat győzi meg őket a takarékoság erényének üdvös és hasznos voltáról. És mert a jó példa hat: takarékos szülőknél takarékosak lesznek a gyermekeik is.

Hogy a t. c. nek is módot nyujtsunk, kereseti fölöslegének könnyű módon való gyűjtésére, ami tudvalevőleg sokkal nehezebb, mint annak megszerzése, hajlandók vagyunk, ha nálunk legalább 5 koronát betét gyanánt elhelyez,

1 házi-takarékperselyt

izléses, csinos kivitelben, zárva, kulcsok nélkül, ingyen rendelkezésére bocsátani.

A nálunk elhelyezett 5 korona biztosíték gyanánt szolgál ugyan, mindazonáltal az mint rendes takarékbetét a t. c. tulajdonát képezi és a szokásos módon kamatoztatik. A takarékpersellyel időről-időre intézetünkhöz méltóztatik laudni, amikor is a megtakarított összeget a perselyből az Ön jelenléteben kivesszük és betéti könyvecskéje javára írjuk. A perselyt zárva, kulcsok nélkül visszaadjuk és a pénzügyítés újból kezdődik. Később, ha pénzre van szüksége, ugy a betéti könyvecskéje terhére, bármikor rendelkezésére áll.

Ezen a vagyongyűjtésre oly kiváló alkalmat mindenki figyelmébe ajánljuk.

Tisztelettel

Fejérmegyei Takarékpénztár.